

Praktični vodnik urada EASO o največji koristi otroka v azilnih postopkih

Zbir praktičnih vodnikov urada EASO

2019

Več informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu (<http://europa.eu>).

Print	ISBN 978-92-9485-180-2	doi:10.2847/737253	BZ-03-19-914-SL-C
PDF	ISBN 978-92-9485-175-8	doi:10.2847/02089	BZ-03-19-914-SL-N

© Evropski azilni podporni urad (EASO), 2019

Niti urad EASO niti osebe, ki delujejo v njegovem imenu, niso odgovorne za uporabo podatkov iz te publikacije.

Praktični vodnik urada EASO o največji koristi otroka v azilnih postopkih

Zbir praktičnih vodnikov urada EASO

2019

Kazalo

Seznam kratic	5
Uvod	7
Zakaj je ta praktični vodnik nastal	7
Kaj najdemo v tem praktičnem vodniku	7
Kakšno je področje uporabe tega praktičnega vodnika	7
Kako je ta praktični vodnik nastal	8
Kako uporabljati ta vodnik	8
Kako se ta praktični vodnik navezuje na druga podporna orodja urada EASO	9
Terminologija	10
Ocenjevanje starosti	10
Razgovori o največji koristi	10
Ocenjevanje in določitev največje koristi	10
Otrok/mladoletnik	10
Otroci s povečanim tveganjem	10
Otroci žrtve trgovine z ljudmi	11
Postopkovna jamstva Dublinske uredbe III in Dublinske izvedbene uredbe	11
Družina	11
Iskanje družine	11
Skrbnik/zastopnik	11
Postopkovni zaščitni ukrepi in jamstva	12
Sorodnik	12
Ločeni otroci	12
Otrok brez spremstva	12
1. Okolje, iz katerega prihaja otrok, in elementi največje koristi otroka	13
1.1 Pristop, ki temelji na otrokovih pravicah	14
1.2 Razlaga koncepta glavnega vodila	15
1.3 Večdisciplinarna in objektivna narava	16
1.4 Procesi za največje koristi	16
1.5 Otrokove največje koristi in pravica do izjave	17
1.6 Uravnoteženje elementov največjih koristi otroka	17
2. Postopkovni zaščitni ukrepi	19
Varnost	19
Kvalificirano osebje	19
Prošnja za mednarodno zaščito	20
Registracija	20
Prednostna obravnava/prilagoditev trajanja postopka	20
Izvetje iz postopkov na mejah, iz pospešenih in hitrih postopkov	20
Zagotavljanje pravnega zastopanja	21
Zagotavljanje pravnega nasveta	21
Zagotavljanje informacij in tolmačenje	21
Upoštevanje otrokovih stališč in sodelovanje otroka	22
Ugotavljanje dejanskega stanja	23
Dokumentiranje največje koristi otroka	24
Spoštovanje enotnosti družine	24
Ocenjevanje otrokove prošnje	24

Priporočila v zvezi z največjo koristjo otroka	25
Zaščitni ukrepi, ki niso uvedeni	25
3. Izvajanje največje koristi otroka v praksi	26
3.1 Sodelovanje s službami za zaščito otrok.....	26
Zagotavljanje dostopa do drugih pravic.....	26
3.2 Uvedba postopkovnih zaščitnih ukrepov.....	26
3.3 Individualne okoliščine otroka	29
3.4 Morebitna povečana tveganja in ranljivosti	29
3.5 Različne postopkovne poti	29
Dublinska uredba.....	30
Postopki na mejah in pospešeni postopki.....	30
Druge postopkovne poti.....	30
3.6 Imenovanje sorodnika/odraslega spremljevalca za varuha/skrbnika	31
4. Ranljivost in kazalniki tveganja za otroke	32
Otroci v spremstvu staršev	32
Ločeni otroci	33
Poročeni otroci	33
Otrok žrtev trgovine z ljudmi.....	35
Druge vrste ocene ranljivosti	36
PRILOGA I – Predloga za največjo korist otroka	37
PRILOGA II – Dokumenti o politiki in smernice	39
PRILOGA III – Pravni okvir	40
Mednarodna zakonodaja	40
Zakonodaja EU.....	40
Instrumenti mehkega prava	43
PRILOGA IV – Bibliografija.....	44

Seznam kratic

AT	Avstrija
BE	Belgija
BG	Bolgarija
CEAS	skupni evropski azilni sistem (<i>Common European Asylum System</i>)
CH	Švica
CP	zaščita otroka (<i>Child protection</i>)
CY	Ciper
DAP (direktiva o azilnih postopkih (prenovitev))	Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (prenovitev)
DE	Nemčija
Direktiva o boju proti trgovini z ljudmi	Direktiva 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ
DK	Danska
DPS (direktiva o pogojih za sprejem (prenovitev))	Direktiva 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (prenovitev)
Država/države članica/članice	država/države članica/članice Evropske unije
Države EU+	države članice Evropske unije ter Norveška, Švica, Islandija in Lihtenštajn
Dublinska uredba III	Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vloži državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (prenovitev)
EASO	Evropski azilni podporni urad (<i>European Asylum Support Office</i>)
EE	Estonija
EL	Grčija
ES	Španija
EU	Evropska unija
FI	Finska
FR	Francija
FRA	Agencija Evropske unije za temeljne pravice (<i>European Union Agency for Fundamental Rights</i>)
HU	Madžarska
IE	Irska
IPSN	orodje za identifikacijo oseb s posebnimi potrebami (<i>Tool for Identification of Persons with Special Needs</i>)
IT	Italija

KD (kvalifikacijska direktiva (prenovitev))	Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (prenovitev)
KOP	Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah (1989)
LV	Latvija
NL	Nizozemska
NO	Norveška
Odbor za pravice otroka	Odbor Združenih narodov za pravice otroka
PL	Poljska
RO	Romunija
SE	Švedska
SI	Slovenija
SK	Slovaška
UNHCR	Urad visokega komisarja Združenih narodov za begunce (<i>United Nations High commissioner for Refugees</i>)

Uvod

Zakaj je ta praktični vodnik nastal

Pravni instrumenti, ki tvorijo skupni evropski azilni sistem (CEAS), potrjujejo obveznost držav članic Evropske unije ter Švice, Norveške, Islandije in Lihtenštajna (države EU+), da ocenijo največjo korist otroka in jo uporabijo kot glavno vodilo v vseh ukrepih, ki se nanašajo na otroke⁽¹⁾. Praktični vodnik o največji koristi otroka v azilnih postopkih (praktični vodnik) je bil pripravljen v podporo državam EU+, da bi lahko izpolnile svoje obveznosti v zvezi z otrokovo največjo koristjo.

Pri vseh ukrepih ali odločitvah, ki se nanašajo na otroka⁽²⁾, je treba oceniti **največjo korist otroka** in jo upoštevati kot glavno vodilo⁽³⁾. Vendar trenutno večina držav EU+ še nima vzpostavljenega procesa za izvajanje te pravne obveznosti v azilnih sistemih. V sporočilu Evropskemu parlamentu in Svetu z dne 12. aprila 2017 je Evropska komisija pozvala agencije EU, naj še naprej razvijajo smernice in orodja za zagotavljanje največje koristi otroka. Potrjene ugotovitve pregleda postopkov mednarodne zaščite za otroke, ki ga je opravil Evropski azilni podporni urad (EASO), so potrdile potrebo po smernicah o tem, kako v praksi kot glavno vodilo upoštevati največjo korist otroka.

Cilj tega praktičnega vodnika je pomagati določiti in poudariti ključne mejnike in kritične točke pri upoštevanju največje koristi otroka. To naj bi pomagalo državam EU+ pri uporabi načela največje koristi in povečanju jamstev v azilnih postopkih za otroke. Države EU+ bi morale vzpostaviti otrokom prijazne azilne procese, ki zagotavljajo zaščito otroka skozi celotni postopek v skladu s pravom EU in mednarodnim pravom.

Kaj najdemo v tem praktičnem vodniku

Cilj tega praktičnega vodnika je zagotoviti smernice in podporo pristojnim nacionalnim organom o potrebnih jamstvih in zaščitnih ukrepih, ki bi zagotovili, da se kot glavno vodilo pri sprejemanju odločitev, ki vplivajo na otroka, v azilnih postopkih upošteva največja korist otroka. Razdeljen je na pet oddelkov, ki vključujejo pregled terminologije: 1. okolje, iz katerega prihaja otrok, in elementi največje koristi otroka, 2. ustrezna jamstva, 3. smernice o tem, kako oceniti največjo korist otroka v praksi, ter 4. kazalniki ranljivosti in tveganj. Na koncu je v praktičnem vodniku predstavljen obsežen kontrolni seznam, namenjen zagotavljanju, da pristojni organi opravijo vse potrebne korake in jih ustrezno upoštevajo pri ocenjevanju največje koristi otroka. Vodnik dopolnjuje sklop prilog, zbirka dokumentov, ki obravnavajo politike in smernice, primerne temi, ter pregled pravnega okvira, ki vključuje mednarodne, evropske in druge pravne instrumente EU.

Kakšno je področje uporabe tega praktičnega vodnika

Področje uporabe praktičnega vodnika je omejeno na to, kako kot glavno vodilo upoštevati največjo korist otroka v azilnih postopkih⁽⁴⁾, in obravnava samo otroke (z družinami in brez spremstva), ki so zaprosili za mednarodno zaščito ali izrazili željo, da bi zaprosili zanjo⁽⁵⁾. V razmerah, ko bi bilo za

(1) Treba je opozoriti, da se v pravnem redu EU o azilu uporablja termin „mladoletnik“, ki je enakovreden terminu „otrok“. Oba se nanašata na osebo, mlajšo od 18 let. Glej tudi terminologijo.

(2) Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist (čl. 3, točka 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14; za smernice UNHCR o največji koristi glej UNHCR, *Safe & Sound: what States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe* (Živi in zdravi: kaj lahko države naredijo za zagotavljanje največjih koristi otrok brez spremstva in ločenih otrok v Evropi), oktober 2014; UNHCR in Mednarodni reševalni odbor, *Field Handbook for the Implementation of UNHCR BID Guidelines* (Terenski priročnik za izvajanje smernic UNHCR o največji koristi otroka), 2011.

(3) Člen 24 Listine EU o temeljnih pravicah; glej tudi Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o **zaščiti otrok pri migracijah**, 12. april 2017, COM(2017) 211 final, str. 14 (Zaščita otrok pri migracijah).

(4) Nekatere države članice opravijo ocenjevanje največje koristi otroka v fazi sprejema, ločeno od mednarodnih postopkov zaščite.

(5) To ne posega v ureditve nekaterih držav članic, ki otrokom omogočajo, da prošnjo podajo v svojem imenu ali prek staršev ali zastopnikov (člen 7(3) direktive o azilnih postopkih (prenovitev)), in vključujejo podajo in registracijo podaje ter vložitev prošnje za mednarodno zaščito glede na različne posledice (člen 6 direktive o azilnih postopkih (prenovitev)).

izpolnitev načela otrokove največje koristi bolje uporabiti druge postopkovne poti kot pa postopek prošnje za mednarodno zaščito, bi morali ustrezni organi za zaščito otroka (svèt, sestavljen iz skrbnika, migracijskih organov in javnih tožilcev) priporočiti ustrezne rešitve v skladu z nacionalnim pravom in/ali prakso. Ocenjevanje največje koristi otroka za namen sprejema (v smislu direktive o pogojih za sprejem (prenovitev)) ali za druge postopkovne poti ne spada na področje uporabe tega praktičnega vodnika.

Ta praktični vodnik se osredotoča na azilne postopke. Otrok bi moral biti na podlagi celovitih informacij sposoben sprejeti svobodno odločitev, da zaprosi za mednarodno zaščito. Starši/skrbnik/zastopnik in/ali organi za zaščito otroka morajo imeti možnost, da lahko stalno ocenjujejo, ali je v največjo korist otroka, da vztrajajo pri prošnji. Zagotavljanje, da se spoštuje največja korist otroka, zahteva sodelovanje vseh ustreznih subjektov, ki imajo pristojnost za stalno ocenjevanje največje koristi otroka, odvisno od nacionalnega prava in/ali prakse. Zaščita otroka in ocenjevanje njegove največje koristi presegata azilni postopek, zato je potrebno stalno in celostno sodelovanje z organi za zaščito otroka in drugimi subjekti, kot so organ za sprejem, skrbnik/zastopnik in pravni svetovalci.

Namen praktičnega vodnika je podpora operacionaliziranju izvajanja načela največje koristi v azilnih postopkih v skladu s pravnim redom EU in drugo ustrezno zakonodajo EU ⁽⁶⁾. Pripravljen je bil na podlagi spoznanja, da so v različnih državah EU+ v največjo korist otroka vključene različne prakse in subjekti ter da morajo nacionalni organi zagotoviti, da so med azilnimi postopki zagotovljena vsa ustrezna jamstva za zaščito in zaščitni ukrepi.

Kako je ta praktični vodnik nastal

Ta praktični vodnik je pripravil urad EASO ob podpori skupine strokovnjakov iz Belgije, Danske, Finske, Irske, Norveške in Romunije ter Evropske komisije, Agencije Evropske unije za temeljne pravice (FRA), Urada visokega komisarja ZN za begunce (UNHCR) in Sklada Združenih narodov za otroke (Unicef). Poleg tega se je posvetoval z Evropsko komisijo in državami EU+ ter mednarodnimi organizacijami. Je rezultat skupnih izkušenj in odraža skupni cilj doseči kakovostne postopke mednarodne zaščite. Praktični vodnik upošteva tudi najboljše prakse, ugotovljene v okviru podpore, ki jo urad EASO zagotavlja v zvezi s programom premestitve ⁽⁷⁾ v Grčiji in Italiji pri presoji največje koristi otrok, upravičenih do premestitve.

Kako uporabljati ta vodnik

Praktični vodnik zagotavlja splošne smernice in se lahko uporablja kot referenčno merilo ali vir navdih za posodobitev in/ali izboljšanje posebnih standardnih operativnih postopkov, razvitih za otroke na nacionalni ravni.

Kontrolni seznam največje koristi otroka, ki je zajet v tem vodniku, bo pripomogel k procesu sprotnega zbiranja informacij in ocenjevanja. Ocenjevalcu bo omogočil, da bo preveril, ali so bile zagotovljene ustrezne informacije in zaščitni ukrepi ob ustreznem upoštevanju zaščite/varnosti podatkov.

Praktični vodnik se lahko uporablja v povezavi z ustrezno zakonodajo EU, mednarodno in nacionalno zakonodajo, s pristopom, ki upošteva pravice otrok ⁽⁸⁾. Poleg tega so bili pri pripravi smernic o izvajanju načela največje koristi otroka v tem vodniku uporabljeni in oblikovani različni dokumenti o obstoječi politiki in smernicah glede največje koristi otroka. Nadaljnje referenčno gradivo je na voljo v dokumentih o politiki in smernicah (Priloga II) v tem vodniku.

⁽⁶⁾ Med drugim ustrezne določbe, navedene v [Direktivi 2011/36/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ (UL L 10, 15.4.2011, str. 1) (direktiva o boju proti trgovini z ljudmi).

⁽⁷⁾ [Sklep Sveta \(EU\) 2015/1523](#) z dne 14. septembra 2015 o uvedbi začasnih ukrepov na področju mednarodne zaščite v korist Italije in Grčije.

⁽⁸⁾ Glej dokumente o politiki in smernice (Priloga II) in pravni okvir (Priloga III).

Kako se ta praktični vodnik navezuje na druga podporna orodja urada EASO

Naloga urada EASO je pomagati državam EU+ pri izvajanju skupnega evropskega azilnega sistema, med drugim s skupnim usposabljanjem, skupnimi standardi kakovosti in skupnimi informacijami o državah izvora. Kot vsa podporna orodja urada EASO tudi ta praktični vodnik temelji na skupnih standardih CEAS. Smernice je treba obravnavati kot dopolnilo k drugim orodjem urada EASO, predvsem k Praktičnemu vodniku za ocenjevanje starosti (*Practical guide on age assessment*), Praktičnemu vodniku za iskanje družine (*Practical guide on family tracing*) in učnemu modulu *Interviewing children* (Osebni razgovori z otroki).

Terminologija

Ocenjevanje starosti

Ocenjevanje starosti je proces, v katerem poskušajo organi oceniti kronološko starost ali razpon starosti osebe, da bi ugotovili, ali je posameznik otrok ali odrasla oseba ⁽⁹⁾.

Razgovori o največji koristi

Razgovori o največji koristi se nanašajo na razgovore z otrokom, otrokovim skrbnikom ali drugo osebo, odgovorno za oskrbo in zaščito otroka. Nekatere države članice lahko opravijo z otrokom več kot en namenski razgovor. Ti razgovori se izvajajo z namenom stalnega ocenjevanja otrokove največje koristi. Lahko so ločeni ali del osebnega ali drugega razgovora (razgovor za iskanje družine, razgovor za ocenitev ranljivosti itd.). Izvajanje takih razgovorov bi moralo temeljiti na dejstvu, da je ocenjevanje največje koristi posameznega otroka stalen proces in ne enkratna naloga. V zvezi s tem morajo biti otrokove največje koristi glavno vodilo ter sestavni del vseh odločitev in postopkov, vključno z razgovori. Lahko se posodobi in pregleda.

Ocenjevanje in določitev največje koristi ⁽¹⁰⁾

Kot Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah (Odbor za pravice otroka) verodostojno razlaga, je ocenjevanje največje koristi:

edinstvena dejavnost, ki jo je treba opraviti v vsakem posameznem primeru [...], sestavljena iz ocenjevanja in uravnoteženja vseh elementov, potrebnih za sprejem odločitve v posebnih razmerah za določenega posameznega otroka ali skupino otrok.

[...] V „določitvi največje koristi“ je opisan formalni proces z natančnimi postopkovnimi zaščitnimi ukrepi, namenjenimi določitvi največje koristi otroka na podlagi ocene največje koristi ⁽¹¹⁾.

Otrok/mladoletnik

V zakonodaji EU se termina otrok in mladoletnik uporabljata za sklicevanje na osebo, mlajšo od 18 let. Treba je opozoriti, da se v pravnem redu EU o azilu uporablja termin mladoletnik, ki je enakovreden terminu otrok, ki se uporablja v tem vodniku, glede na to, da je njegova tema, predvsem največja korist otroka, načelo javnega mednarodnega prava, ki izhaja iz Konvencije ZN o otrokovih pravicah (KOP).

Otroci s povečanim tveganjem

Termin se nanaša na vsakega otroka, ki se srečuje s posebnim tveganjem, ne glede na sestavo/razmere družine; otrok je lahko brez spremstva, ločen ali ga spremljajo njegovi starši. Tveganja, s katerimi se srečuje otrok, lahko med drugim vključujejo tudi telesno in duševno škodo, spolno nasilje in nasilje na podlagi spola ter druge oblike zlorabe in izkoriščanja, prisilno in prezgodnjo poroko, pohabljanje/obrezovanje ženskih spolovil, vprašanja duševnega zdravja, tveganje samopoškodovanja, samomora itd.

Otroci s povečanim tveganjem vključujejo otroke, ki so žrtve trgovine z ljudmi ali so izpostavljeni tej grožnji, otroke, ki so preživeli hude oblike psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja ali nasilja na podlagi spola, vključno s pohabljanjem/obrezovanjem ženskih spolovil, prisilno ali prezgodnjo poroko, telesno in duševno škodo ter drugo obliko zlorabe ali izkoriščanja, otroške vodje gospodinjstva, otroke brez

⁽⁹⁾ EASO, *Practical guide on age assessment* (Praktični vodnik za ocenjevanje starosti), 2018; EMN Glosar z opredelitvijo ocenjevanja starosti, ki je na voljo na naslovu [url](#); za več informacij o največji koristi otroka in ocenjevanju starosti glej tudi Odbor za pravice otroka, *General Comment No. 6 (2005), Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin* (Splošna pripomba št. 6 (2005) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora), 1. september 2005, CRC/GC/2005/6, oddelek V.A, odst. 31(i).

⁽¹⁰⁾ Ugotavljanje največje koristi je zunaj področja uporabe tega praktičnega vodnika.

⁽¹¹⁾ Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14.

državljanstva, mladoletne matere, otroke, ki so sodelovali v oboroženih skupinah, otroke, ki so preboleli hude bolezni, otroke z duševnimi boleznimi idr.

Otroci žrtve trgovine z ljudmi (ali pri katerih obstaja tveganje, da postanejo žrtve trgovine z ljudmi)

To se nanaša na vsakega otroka, za katerega obstaja utemeljen sum, da je žrtev trgovine z ljudmi, tudi kadar do izkoriščanja še ni prišlo ⁽¹²⁾. Otroci žrtve ali potencialne žrtve trgovine z ljudmi so upravičeni do pomoči in podpore ob upoštevanju njihovega posebnega položaja ⁽¹³⁾.

Postopkovna jamstva Dublinske uredbe III in Dublinske izvedbene uredbe

Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljan tretje države ali oseba brez državljanstva (prenovitev) ⁽¹⁴⁾. Dublinska uredba III se sklicuje na postopkovna jamstva, kot je imenovanje zastopnika in, med drugim, njegovega dostopa do vseh ustreznih dokumentov ⁽¹⁵⁾.

Družina

Termin družina je treba razlagati v širšem smislu, tako da vključuje biološke starše, posvojitelje ali rejnike, sorojence in, kjer je primerno, člane razširjene družine ali skupnosti ⁽¹⁶⁾.

Iskanje družine

Iskanje družinskih članov (vključno s sorodniki ali nekdanjimi skrbniki otrok brez spremstva) z namenom obnovitve družinskih povezav in ponovne združitve družine, kadar je to v največjo korist otroka ⁽¹⁷⁾.

Skrbnik/zastopnik ⁽¹⁸⁾

Uporaba terminov skrbnik, zastopnik in pravni zastopnik ni dosledna in se v mednarodnem okviru in okviru EU razlikuje. V celotnem praktičnem vodniku se bosta termina skrbnik in zastopnik uporabljala skupaj.

Skrbnik je neodvisna oseba, ki varuje otrokovo največjo korist in splošno blaginjo ter ustrezno dopolnjuje omejeno pravno in poslovno sposobnost otroka. Skrbnik deluje kot zakoniti zastopnik otroka v vseh postopkih enako, kot eden od staršev zastopa svojega otroka ⁽¹⁹⁾.

⁽¹²⁾ Trgovina z ljudmi ostaja zelo dobičkonosna oblika resnega in organiziranega kriminala, izrecno prepovedana v Listini EU o temeljnih pravicah, zlasti v členu 5, pa tudi v členih 79 in 83 Pogodbe o delovanju Evropske unije. V členu 2 direktive o boju proti trgovini z ljudmi je podana opredelitev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi, vključno s sklicevanjem na otroke žrtve. V skladu s poročili se trgovina z otroki za spolno izkoriščanje, katere žrtve so predvsem deklice, in za prisilne kriminalne dejavnosti povečuje. Mreže trgovine z ljudmi izkoriščajo migracijsko krizo za osredotočanje na najranljivejše, zlasti otroke, in na splošno je skrb vzbujajoče povečevanje trgovine z ljudmi za spolno izkoriščanje. Glej [Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o napredku v boju proti trgovini z ljudmi](#), 19. maj 2016, COM(2016) 267 final (Poročilo o napredku); Europol, [Situation Report: Trafficking in human beings in the EU](#) (Poročilo Europol o stanju trgovine z ljudmi v EU), 765175, februar 2016 (Poročilo o stanju).

⁽¹³⁾ Glej člene 13–16 direktive o boju proti trgovini z ljudmi; za pregled pravic EU žrtev trgovine z ljudmi glej Evropska komisija, [Pravice EU žrtev trgovine z ljudmi](#), 2013.

⁽¹⁴⁾ Dublinska uredba III.

⁽¹⁵⁾ Člen 6(2) Dublinske uredbe III.

⁽¹⁶⁾ Odbor za pravice otroka, [General Comment No. 6 \(2005\), Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin](#) (Splošna pripomba št. 6 (2005) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora), 1. september 2005, CRC/GC/2005/6, uvodna izjava 19 direktive o zahtevanih pogojih (prenovitev).

⁽¹⁷⁾ Odbor za pravice otroka, [General Comment No. 6 \(2005\), Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin](#) (Splošna pripomba št. 6 (2005) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora), 1. september 2005, CRC/GC/2005/6; člen 6(4) Dublinske uredbe III in določbe člena 24(3) direktive o pogojih za sprejem (prenovitev) in direktive o zahtevanih pogojih (prenovitev); glej tudi EASO, [Practical Guide on Family Tracing](#) (Praktični vodnik za iskanje družine), 2016.

⁽¹⁸⁾ Za nadaljnje smernice o terminologiji glej FRA, [Priročnik o skrbništvu nad otroki brez starševske oskrbe](#), junij 2014, str. 14–15.

⁽¹⁹⁾ Odbor za pravice otroka, [General Comment No. 6 \(2005\), Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin](#) (Splošna pripomba št. 6 (2005) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora), 1. september 2005, CRC/GC/2005/6; Generalna skupščina ZN, [Smernice za alternativno oskrbo otrok: resolucija, ki jo je sprejela Generalna skupščina](#), 24. februarja 2010, A/RES/64/142; FRA, [Priročnik o skrbništvu nad otroki brez starševske oskrbe](#), junij 2014, zagotavlja smernice o tem, kako vzpostaviti in voditi nacionalne sisteme skrbništva, ter poudarja glavne naloge, ki jih mora skrbnik izvajati. Pojem skrbnika je v dokumentih ZN širši kot v pravnem redu EU.

Zastopnik je opredeljen kot „oseba ali organizacija, ki so jo pristojni organi imenovali, da [otroku] brez spremstva pomaga v postopkih [mednarodne zaščite] [...], da se zagotovi največja korist [otroka] in zanj po potrebi opravijo pravna dejanja [...]“⁽²⁰⁾.

Vloga zastopnika se razlikuje od vloge **pravnega zastopnika**, ki je pravni svetovalec ali kvalificirani odvetnik/pravni strokovnjak, „ki zagotavlja pravno pomoč, govori v imenu otroka in ga pravno zastopa v pisnih izjavah in osebno pred azilnim ali drugim pravnim postopkom, predvidenim v nacionalnem pravu“⁽²¹⁾.

Postopkovni zaščitni ukrepi in jamstva

Postopkovna jamstva so posebni podporni ukrepi, uvedeni zato, da se vzpostavijo pogoji, potrebni za učinkovit dostop oseb s posebnimi potrebami do postopkov in za možnost predstavitve elementov, potrebnih za utemeljitev njihove prošnje za mednarodno zaščito. Prosilcem s posebnimi potrebami omogočajo, da izkoristijo svoje pravice in izpolnijo obveznosti iz direktive o azilnih postopkih (prenovitev)⁽²²⁾.

V Dublinski uredbi III se postopkovni zaščitni ukrepi nanašajo na določbe v zvezi s pritožbo. V splošni pripombi Odbora za pravice otroka št. 14 so navedena jamstva, kot so opisana zgoraj, ter postopkovni zaščitni ukrepi, kot sta pravica do izjave in pravica do pritožbe.

Sorodnik

Otrokova odrasla teta, stric ali eden od starih staršev, navzoči na ozemlju države članice, ne glede na to, ali je bil otrok rojen v zakonu ali zunaj njega ali je bil posvojen, kot je opredeljeno v nacionalnem pravu⁽²³⁾. Če jih uradno imenuje ustrezní organ, so v tem vodniku imenovani tudi **varuh**⁽²⁴⁾.

Ločeni otroci

Otrok, ki je bil ločen od vseh odraslih, odgovornih zanj bodisi po zakonu ali v skladu s prakso zadevne države članice, vendar ne nujno od drugih sorodnikov. Sem zato lahko spadajo otroci, ki jih spremljajo drugi odrasli družinski člani ali sorodniki⁽²⁵⁾. Termin ni značilen za sedanjí pravni red EU o azilu. V pravnem redu EU o azilu ločeni otroci spadajo v kategorijo otrok brez spremstva.

Otrok brez spremstva

Otrok, ki na ozemlje države članice prispe brez spremstva odraslega, ki je zanj odgovoren v skladu z zakonom ali prakso zadevne države članice, dokler taka oseba/odrasli zanj ne začne dejansko skrbeti; vključuje otroka, ki ostane brez spremstva po vstopu na ozemlje države članice⁽²⁶⁾.

⁽²⁰⁾ Člen 2(n) direktive o azilnih postopkih (prenovitev) in člen 2(j) direktive o pogojih za sprejem (prenovitev).

⁽²¹⁾ FRA, *Priročnik o skrbništvu nad otroki brez starševske oskrbe*, junij 2014.

⁽²²⁾ Uvodna izjava 29 in člen 2(d) direktive o azilnih postopkih (prenovitev).

⁽²³⁾ Člen 2(h) Dublinske uredbe III.

⁽²⁴⁾ Brez poseganja v države članice, ki menijo, da je skrbništvo naloga institucije, upravnika zatočišča in drugih akterjev razen sorodnikov. V nekaterih državah članicah je skrbnik oseba/institucija, odgovorna za dnevno oskrbo otroka, tj. nastanitev, hrano, odvoz v šolo itd.

⁽²⁵⁾ Odbor za pravice otroka, *General comment No. 6 (2005): Treatment of Unaccompanied and Separated Children Outside their Country of Origin* (Splošna pripomba št. 6 (2005) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora), 1. september 2005, CRC/GC/2005/6, oddelek III, odst. 8.

⁽²⁶⁾ Člen 2(e) direktive o azilnih postopkih (prenovitev); člen 2(m) direktive o azilnih postopkih (prenovitev); člen 2(l) kvalifikacijske direktive (prenovitev); člen 2(j) Dublinske uredbe III; člen 2(f) direktive o ponovni združitvi družine; Odbor za pravice otroka, *General comment No. 6 (2005): Treatment of Unaccompanied and Separated Children Outside their Country of Origin* (Splošna pripomba št. 6 (2005) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora), 1. september 2005, CRC/GC/2005/6, oddelek III, odst. 7; glej tudi UNHCR in Unicef, *Safe and Sound: what States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe* (Živi in zdravi: kaj lahko države naredijo za zagotavljanje največjih koristi otrok brez spremstva in ločenih otrok v Evropi), 2014, str. 22.

1. Okolje, iz katerega prihaja otrok, in elementi največje koristi otroka

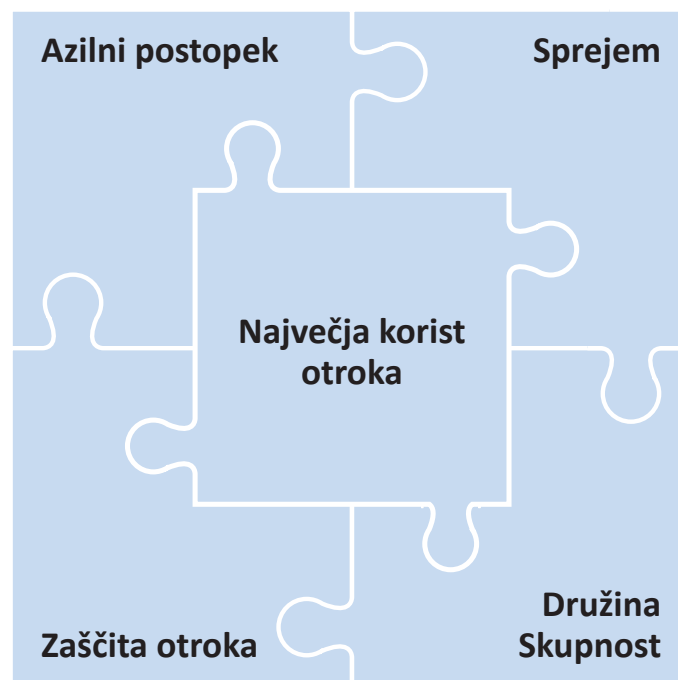
Največje koristi otroka so **pravica, načelo in postopkovno pravilo**, ki so čvrsto vgrajeni v mednarodno in evropsko pravo, večji poudarek pa jim je bil namenjen v predlogih prenovitve v okviru skupnega evropskega azilnega sistema ⁽²⁷⁾. Člen 24 Listine E o temeljnih pravicah navaja, da „[se morajo] [p]ri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, [...] upoštevati predvsem koristi otroka“ ⁽²⁸⁾, in člen 3 KOP navaja, da „[morajo biti] pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki [...] otrokove koristi glavno vodilo“ ⁽²⁹⁾. Obveznost zagotovitve, da so otrokove koristi glavno vodilo, je ponovljena v pravnem redu EU o azilu ⁽³⁰⁾.

Upoštevanje največje koristi otroka kot glavnega vodila je stalen proces, ki zahteva oceno, preden se sprejme katera koli pomembna upravna odločitev. Proces za največjo korist otroka se morajo začeti pred azilnim postopkom in nadaljevati po njem.

Medtem ko je otrok v azilnem postopku, ostaja ocenjevanje največje koristi otroka obveznost organov za zaščito otroka in azilnih organov ter drugih subjektov.

- Organi za zaščito otroka izvajajo ocenjevanje največje koristi otroka za več namenov (sprejem, izobraževanje, skrbništvo ipd.);
- hkrati so azilni organi odgovorni tudi za upoštevanje največje koristi otroka kot glavnega vodila v vseh fazah azilnega postopka.

Te ocene bi morale dopolnjevati druga drugo, tako da lahko vsi procesi izkoristijo potrebne sinergije in se izognejo prekrivanju.

⁽²⁷⁾ Evropska Komisija, *Child-specific provisions in the Common European Asylum Package*, izvleček določb, ki se nanašajo na otroke, iz sedanjega skupnega evropskega azilnega sistema (CEAS) in predlogov za njegovo reformo z dne 4. maja in 13. julija 2016.

⁽²⁸⁾ Evropska Unija, *Listina Evropske unije o temeljnih pravicah*, 26. oktober 2012, 2012/C326/02.

⁽²⁹⁾ Združeni narodi, *Konvencija ZN o otrokovih pravicah (KOP)*, 20. november 1989.

⁽³⁰⁾ Glej dokumente o politiki in smernice (Priloga II).

Izsledki popisa urada EASO o azilnih postopkih za otroke

Glede na potrjene izsledke popisa urada EASO iz leta 2017 lahko ocenjevanje največje koristi otroka poteka v različnih trenutkih, v nekaterih primerih pred začetkom azilnega postopka (na **Irskem** in **Slovaškem** ⁽³¹⁾), ali v točno določeni fazi postopka, na primer, če je otrok zaprosil za mednarodno zaščito, kot velja v **Bolgariji** in **Grčiji** (če je tožilec o tem ustrezno obveščen ⁽³²⁾). Na **Poljskem** se ocenjevanje izvaja med sprejemanjem odločitve o mednarodni zaščiti.

Večina anketirancev pa je navedla, da ocenjevanje lahko poteka v vseh fazah azilnega postopka. To velja v **16 državah članicah EU+ (AT, BE, CH, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR** ⁽³³⁾, **IT, LV, NO, SE, SI in SK)**. V **Španiji** in na **Finskem** ocenjevanje največje koristi otroka poteka tudi v centrih za sprejem.

1.1 Pristop, ki temelji na otrokovih pravicah

Ta praktični priročnik poudarja, da nacionalne organe zavezuje pristop, ki temelji na otrokovih pravicah, in pristop do največje koristi otroka, ki temelji na pravicah. Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist, zagotavlja verodostojno razlago in smernice za države podpisnice, kako naj to izvajajo. Vključuje postopkovne zaščitne ukrepe, ki jamčijo njihovo izvajanje ⁽³⁴⁾. Pristop, ki temelji na otrokovih pravicah, v nasprotju s pristopom, ki se osredotoča na državo:

[...] pripomore k uresničitvi pravic otrok, kot so opredeljene v Konvenciji, z razvijanjem zmogljivosti nosilcev dolžnosti za izpolnjevanje obveznosti v zvezi s spoštovanjem, zaščito in izpolnjevanjem pravic (čl. 4) ter zmogljivosti imetnikov pravic, da zahtevajo svoje pravice, ob čemer jih ves čas vodijo pravice do nediskriminacije (čl. 2), upoštevanja največje koristi otroka (čl. 3, odst. 1), življenja, preživetja in razvoja (čl. 6) ter spoštovanja stališč otroka (čl. 12). [...] Ta pristop na temelju otrokovih pravic je celosten, s poudarkom na podpiranju prednosti in virov samega otroka in vseh družbenih sistemov, katerih del je otrok: družine, šole, skupnosti, ustanov, verskih in kulturnih sistemov ⁽³⁵⁾.

Da bi se kot glavno vodilo upoštevala otrokova največja korist, se morajo redno izvajati celostni in na otroka osredotočeni procesi. Upoštevat je treba otrokove posamezne in posebne okoliščine ter potrebe v vseh dejanjih in odločitvah, ki vplivajo na otroka, najsi bo kratko-, srednje- ali dolgoročno.

Celovita uporaba koncepta največje koristi otroka zahteva razvoj pristopa, ki temelji na pravicah, ob vključitvi vseh subjektov za zagotovitev celostne, telesne, psihološke, moralne in duhovne celovitosti otroka ter spodbujanje njegovega človekovega dostojanstva ⁽³⁶⁾.

Kot glavno vodilo bi moralo upoštevanje največje koristi otroka biti del posameznega procesa, ki se izvaja za otroke, ki so izrazili namero, da zaprosijo za mednarodno zaščito, ter velja za vse odločitve in postopke, povezane z mednarodno zaščito.

Ugotovitev posebnih postopkovnih potreb otrok je obvezna tudi na podlagi direktive o azilnih postopkih (prenovitev), kakor tudi ocenjevanje ranljivosti – glede na direktivo o pogojih za sprejem (prenovitev) ⁽³⁷⁾. To lahko pomeni vključitev vseh subjektov, kot so subjekti za zaščito otroka ali ponudniki takih storitev.

⁽³¹⁾ Ocenjevanje največje koristi otroka se začne v trenutku, ko je otrok najden/prepoznan.

⁽³²⁾ V primeru, ko tožilec ni ustrezno obveščen, se ocenjevanje izvede med osebnim razgovorom.

⁽³³⁾ V Franciji se ocenjevanje največje koristi otroka začne ob odkritju otroka brez spremstva in ni odvisno od obstoja/faze azilnega postopka. Ocenjevanje največje koristi otroka poteka sočasno kot ocenjevanje starosti in pozneje, izvaja pa ga organ za presojo.

⁽³⁴⁾ Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegove največja korist (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14, oddelek V.

⁽³⁵⁾ Splošna pripomba št. 13 Odbora ZN za ekonomske, socialne in kulturne pravice o pravici do izobraževanja (čl. 13 Konvencije), 8. december 1999, E/C.12/1999/10, odst. 59.

⁽³⁶⁾ Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14, oddelek I.A, odst. 4 in 5.

⁽³⁷⁾ Glej tudi člen 23(4) direktive o pogojih za sprejem (prenovitev) – Rehabilitacija in podpora.

Pri tekočem ocenjevanju največje koristi bi se moralo upoštevati dejstvo, da se bodo zmogljivosti ⁽³⁸⁾ ali posebne potrebe otroka sčasoma razvile ter bo morda treba sprejete ukrepe pregledati in jih ustrezno prilagoditi, v nasprotju s sprejemom dokončnih ali nepovratnih odločitev.

1.2 Razlaga koncepta glavnega vodila

Z besedami Odbora za pravice otroka je načelo največje koristi otroka „namenjeno zagotavljanju polnega in učinkovitega uživanja vseh pravic, ki jih priznava Konvencija, ter celostnega razvoja otroka“ ⁽³⁹⁾. Upoštevanje največje koristi otroka kot glavnega vodila pri vsaki ustrezni odločitvi pomeni, da se najprej ocenijo posebne okoliščine vsakega posameznega otroka ⁽⁴⁰⁾, nato se identificirajo in ovrednotijo ustrezni elementi za tega določenega otroka, ti elementi se zatem podrobno raziščejo, nakar se vsakemu od njih dodeli ustrezna utež v odnosu na druge ⁽⁴¹⁾.

Največja korist otroka je **primarno** vodilo, ki ga je morda treba uravnotežiti s koristmi drugih, vključno z državo. Utež, ki jo je treba pripisati največji koristi otroka, bo del analize nosilca odločanja. Imela bo največjo prednost in ne bo le ena od več premislekov ⁽⁴²⁾. Treba je upoštevati, da mora biti največja korist otroka v drugih okvirih **najpomembnejše** vodilo, kar pomeni, da mora biti največja korist otroka odločilni dejavnik pri sprejemanju odločitve.

Primeri odločitev, ki vplivajo na otroka v azilnih postopkih, so lahko med drugim: odločitev za izvedbo ločenega osebnega razgovora z otrokom brez navzočnosti staršev; odločitev, ali je v največji koristi otroka, da izrazi svoje mnenje, na kateri lokaciji, kdaj in kako dolgo naj traja razgovor; izbira tolmača/uradnika, ki vodi zadevo/uradnika za registracijo, ki se ukvarja z otrokom; odločitev, da se izvede ocenitev starosti ali začne iskanje družine za otroka; odločitev, ali ločiti otrokovo prošnjo od prošnje staršev itd.

Tudi Skupna splošna pripomba Odbora za pravice otroka in Odbora za delavce migrante o izvajanju splošnih načel v okviru mednarodnih migracij (pripomba št. 22 Odbora za pravice otroka in št. 3 Odbora za delavce migrante) iz leta 2017 ⁽⁴³⁾ kaže konkretne razmere, v katerih je potrebna uradna ocena/določitev ⁽⁴⁴⁾.

To se nadalje razširi na vse vidike ocenjevanja otrokove prošnje in odločilne vidike, povezane z zaščito največjih koristi otroka. Primeri takih vidikov so preganjanje, ki se nanaša na otroka, navzočnost družine v državi izvora ali drugih državah, alternativna možnost notranjega leta za otroka (če je sploh mogoče), varna tretja država (če je sploh mogoče), zaščitni ukrepi in različni zakonski pragi, ki se nanašajo na položaj otrok, tj. dokazno breme, domneva nedolžnosti itd.

⁽³⁸⁾ Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14, odst. 84.

⁽³⁹⁾ Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14, oddelek I.A, odst. 4 in 5.

⁽⁴⁰⁾ Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14, oddelek V, odst. 46 in 48–51.

⁽⁴¹⁾ Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14, oddelek V.2, odst. 80; za več informacij glej EASO, *Asylum Procedures for Children Report* (Poročilo o azilnih postopkih za otroke), 2017.

⁽⁴²⁾ Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14, oddelek IV, odst. 36–40.

⁽⁴³⁾ Ta splošna pripomba gradi na razpravi in poročilu, ki ju je pripravil Odbor za pravice otroka za splošno razpravo v Ženevi septembra 2012, ter drugih dokumentih, navedenih v oddelku A, odst. 5, Odbora za pravice otroka in Odbora za delavce migrante, *Skupna splošna pripomba št. 3 (2017) [Odbora za delavce migrante]* in št. 22 (2017) [Odbora za pravice otroka] o splošnih načelih glede človekovih pravic otrok v okviru mednarodnih migracij, 16. november 2017.

⁽⁴⁴⁾ V *Skupni splošni pripombi št. 3 [Odbora za delavce migrante]* in št. 22 [Odbora za pravice otroka] je navedeno, da [so] „največje koristi otroka v celoti upoštevane v zakonodaji o priseljevanju, načrtovanju, izvajanju in ocenjevanju migracijskih politik ter odločanju o posameznih primerih, vključno z odobravanjem ali zavračanjem prošenj za vstop v državo ali bivanje v njej, odločitvah v zvezi z uveljavljanjem migracij, omejitvah za dostop otrok in/ali njihovih staršev ali zakonitih skrbnikov do socialnih pravic, odločitvah v zvezi z enotnostjo družin in skrbništvom otroka, kadar morajo biti največje koristi otroka glavno vodilo in tako imeti najvišjo prednost. Zlasti morajo biti največje koristi otroka izrecno zagotovljene v posameznih postopkih, ko so sestavni del upravne ali sodne odločitve o vstopu, bivanju ali vračanju otroka, namestitvi ali oskrbi otroka, pridržanju ali izgonu enega od njegovih staršev, povezanih z njegovim statusom migranta.“

Izsledki popisa urada EASO o azilnih postopkih za otroke

Enajst anketiranih držav (**BE, BG, CH, CY, DK, EE, IE, ES** ⁽⁴⁵⁾, **FR, LV in SE**) ima vzpostavljen formalni postopek ocenjevanja največje koristi otroka, ki zadeva azilni postopek.

Največja korist otroka je glavno vodilo pri azilnem postopku **v Avstriji, Nemčiji, Grčiji, na Poljskem, Finskem, v Italiji, na Norveškem in Slovaškem**, čeprav so te države potrdile, da formalni postopek za ocenjevanje največje koristi otroka ne obstaja.

Podobno tudi na **Finskem, Madžarskem** ⁽⁴⁶⁾, **v Litvi, na Nizozemskem, Poljskem, v Romuniji in Sloveniji** ni formalnega postopka ocenjevanja največje koristi otroka, vendar so vzpostavljeni določeni varovalni ukrepi. Če se na **Nizozemskem** pojavi potreba po ocenjevanju največjih koristi otroka, se vključita fundacija NIDOS in svet za zaščito otrok. Na **Poljskem** se največje koristi otroka ocenjujejo v okviru ocenjevanja potrebe po mednarodni zaščiti. V **Sloveniji** morajo biti največje koristi otroka upoštevane kot glavno vodilo v vseh fazah azilnega postopka za vse organe in vključeno osebje.

1.3 Večdisciplinarna in objektivna narava

Ocenjevanje največjih koristi otroka mora biti večdisciplinarna naloga ⁽⁴⁷⁾, ki vključuje ustrezne subjekte ter jo izvajajo specialisti in strokovnjaki, ki so bili preverjeni in so se ustrezno usposabljali za delo z otroki ⁽⁴⁸⁾.

Največje koristi otroka so objektivne po naravi, tj. ne morejo biti odvisne od subjektivnih pogledov, stališč in mnenj. Mnenje odrasle osebe o otrokovih pravicah ne more prevladati nad obveznostjo spoštovanja vseh otrokovih pravic v skladu s Konvencijo ⁽⁴⁹⁾. To pomeni, da največje koristi otroka nikoli ne bi smele upravičiti odvzema pravice, ki mu pripada v skladu s KOP.

Za dobro prakso šteje, kadar je zagotovljeno, da se vsako priporočilo ali ocena, sprejeta v zvezi z največjo koristjo otroka, dodatno pregleda in odobri z uporabo **načela štirih oči**, pri čemer zadevo pregledata najmanj dva uradnika.

1.4 Procesi za največje koristi

Kadar so azilni organi prvi, ki bodo v stiku s posameznim otrokom, ali so odgovorni za številne različne postopkovne/pravne poti, so lahko pozvani, naj začnejo procese za največje koristi otroka. V takih primerih in zlasti kadar osebni razgovor vključuje vprašanja, povezana z največjimi koristmi otroka, in postopkovna jamstva, je treba vključiti vse ustrezne subjekte, otroku pa se ne sme odvzeti možnosti, da izrazi lastno mnenje o vprašanju njegovih največjih koristi.

Primeri iz prakse

Na **Finskem in Švedskem** organi za presojo kombinirajo pristojnosti na področjih azila, priseljevanja, trgovine z ljudmi in sprejema ter tako ocenjujejo največje koristi in občasno določijo največje koristi zunaj obsega postopkov mednarodne zaščite.

⁽⁴⁵⁾ Jamči skrbnik.

⁽⁴⁶⁾ Predpisi, ki zagotavljajo uporabo največje koristi otroka, bodo podaljšani do naslednje spremembe madžarskega zakona o azilu.

⁽⁴⁷⁾ Priporočila za uporabo večdisciplinarnih ekip so na voljo tudi v *Splošni pripombi št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist* (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14.

⁽⁴⁸⁾ Program Ločeni otroci v Evropi, *Statement of Good Practice* (Izjava o primernih postopkih), 2010, str. 6.

⁽⁴⁹⁾ *Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist* (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14.

1.5 Otrokove največje koristi in pravica do izjave ⁽⁵⁰⁾

Otrok bi moral imeti možnost, da izrazi svoja stališča ter je upoštevan v skladu s svojo starostjo in zrelostjo. V vsakem procesu sprejemanja odločitev, v katerem so glavno vodilo največje koristi otroka, mora biti vključeno spoštovanje otrokove pravice, da svobodno izrazi svoja stališča. Države članice morajo vzpostaviti mehanizme za pridobivanje stališč otrok, ki so sposobni oblikovati lastna stališča, tj. omogočiti otroku, da izrazi svojo željo do izjave. Kadar se otrok odloči, da želi izraziti svoje mnenje, se lahko odloči tudi, kako bo to storil, bodisi neposredno bodisi prek zastopnika (skrbnika/enega od staršev). Če otrok izrazi svoja stališča, neposredno ali posredno, je treba izrečena stališča ustrezno upoštevati v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.

Otrok bi moral biti obveščen tudi o tem, kako so dane informacije uporabljene. Zaslišanje otroka pomeni tudi vključevanje otroka. To zahteva zagotavljanje informacij na otroku prijazen način, kar otroku pomaga, da razume položaj, v katerem se nahaja (tj. v azilnem postopku). Odgovorni uradniki morajo zagotoviti, da je zaslišanje otroka izvedeno na neškodljiv način.

1.6 Uravnoteženje elementov največjih koristi otroka

Pri vsakem procesu največjih koristi je treba ustrezno upoštevati otrokove družinske razmere, položaj v njegovi državi izvora, posebne ranljivosti, varnost in tveganja, ki jim je izpostavljen, potrebo po zaščiti, raven integracije v državi gostiteljici ter umsko in telesno zdravje, izobrazbo in družbenoekonomske razmere. To analizo lahko opravijo socialni delavci, zaposleni pri azilnem organu, ali drugi subjekti in jo dajo na voljo azilnemu organu. Postavljena mora biti v okvir otrokovega spola, spolne usmerjenosti ali spolne identitete, nacionalnega, etničnega ali socialnega izvora, vere, invalidnosti, statusa migranta ali prebivanja, statusa državljanstva, starosti, ekonomskega statusa, političnega ali drugega mnenja ⁽⁵¹⁾, kulturnega in jezikovnega porekla ali drugega statusa.

Ocenjevalci morajo uravnotežiti različne otrokove pravice in si za cilj postaviti najboljšo možno uresničitev vseh otrokovih pravic ⁽⁵²⁾. Dokumentacija o največjih koristih otroka bi morala vključevati podroben opis otrokovih okoliščin, vključno z vsemi zaščitnimi ukrepi in ugotovitvami, ter analizo z opisom uravnoteženja elementov, obravnavanih možnosti za otroka, katera možnost je v največjo korist otroka in zakaj.

Na naslednji seznam so vključene tudi reference iz Splošne pripombe št. 14 ⁽⁵³⁾, KOP in pravnega reda EU o azilu ⁽⁵⁴⁾:

- možnosti ponovne združitve družine (člen 10 KOP, člen 23(2) direktive o pogojih za sprejem (prenovitev));
- otrokovo življenje, preživetje in razvoj (člen 6 KOP); blaginja;
- otrokova identiteta (člen 8 KOP) in okolje, iz katerega prihaja;
- položaj ranljivosti; potencialna žrtev trgovine z ljudmi (člena 32 in 39 KOP, člen 23(2) direktive o pogojih za sprejem (prenovitev), člen 6(3) Dublinske uredbe III); druge posebne potrebe (člena 20 in 22 KOP, člen 22 direktive o pogojih za sprejem (prenovitev));
- otrokova pravica do izobraževanja (člen 28 KOP);
- otrokova pravica do zdravja (člen 24 KOP);

⁽⁵⁰⁾ Glej tudi Odbor ZN za ekonomske, socialne in kulturne pravice, Splošna pripomba št. 12 o pravici do ustrezne hrane (čl. 11 Konvencije), 12. maj 1999.

⁽⁵¹⁾ Odbor za pravice otroka in Odbor za delavce migrante, Skupna splošna pripomba št. 3 (2017) [Odbora za delavce migrante] in št. 22 (2017) [Odbora za pravice otroka] o splošnih načelih glede človekovih pravic otrok v okviru mednarodnih migracij, 16. november 2017, oddelek I, odst. 3.

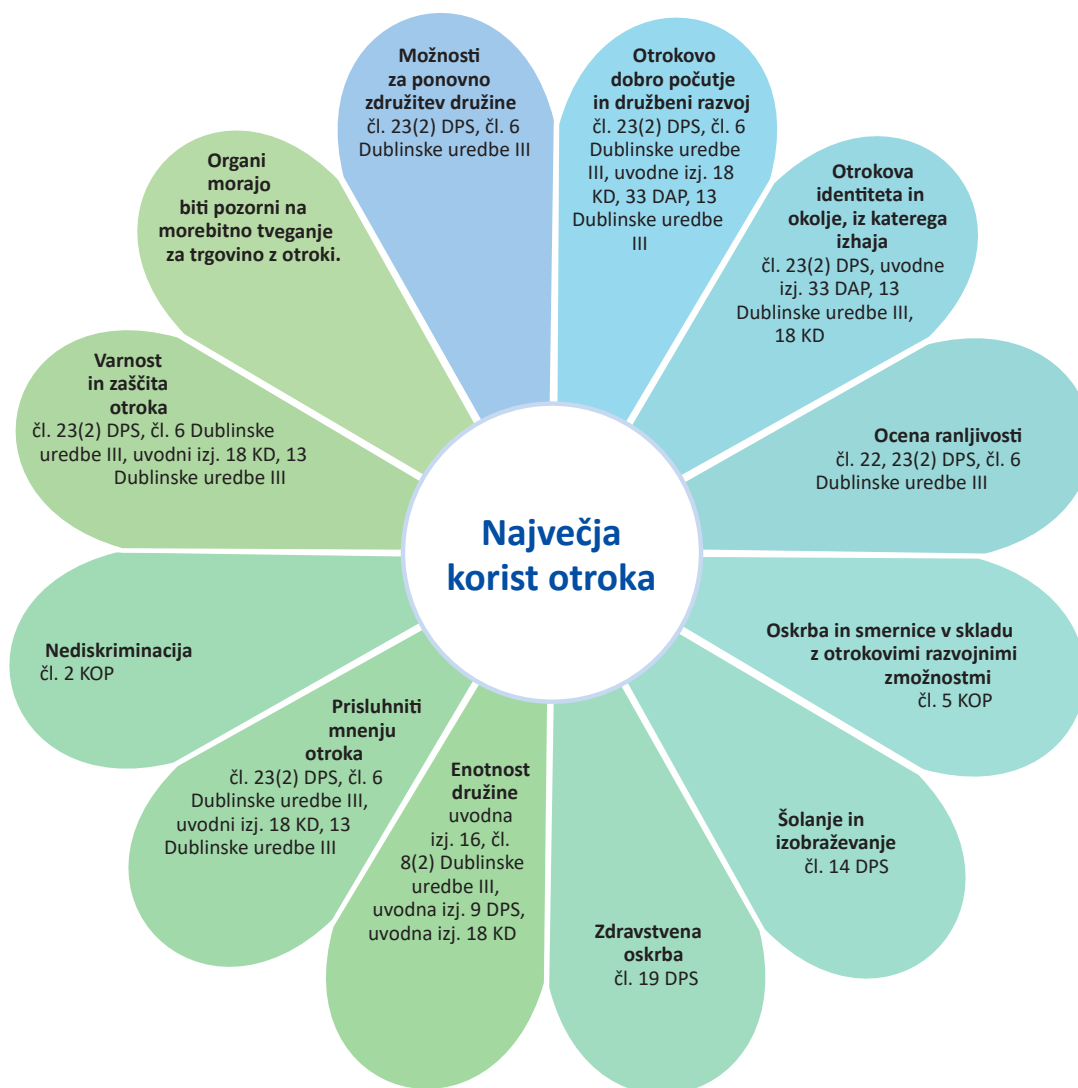
⁽⁵²⁾ „V Konvenciji ni hierarhije pravic; vse v njej določene pravice so v „otrokovo največjo korist.““ Splošna pripomba št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14.

⁽⁵³⁾ Ključni elementi, ki jih je treba upoštevati pri ocenjevanju največjih koristi otroka, so naštetih v oddelku V Odbora za pravice otroka, Splošna pripomba št. 14 (2013) o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upoštevajo njegove največje koristi (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14, oddelek V.A, odst. 48.

⁽⁵⁴⁾ Za nadaljnjo razčlenitev glej FRA, Poročilo o temeljnih pravicah, 2018, str. 184–186.

- enotnost družine (člen 9 KOP, člen 8(2) Dublinske uredbe III in člen 25 kvalifikacijske direktive), ohranitev družinskega okolja in vzdrževanje odnosov;
- otrokova pravica, da izrazi stališče (člen 12 KOP);
- zaščita in varnost otroka (člen 19 KOP);
- načelo nediskriminacije (člen 2 KOP);
- oskrba in smernice v skladu z otrokovimi razvojnimi zmožnostmi (člen 5 KOP).

Omenjene reference se odražajo v pravnem redu EU in na spodnjem seznamu, kjer so prikazani nekateri ključni elementi (neizčrpani) največjih koristi otroka, ki se sklicujejo na pravne instrumente. Nadaljnje smernice so na voljo v Prilogi II (ustrezni dokumenti o politiki in smernice) ter v Prilogi III (mednarodni in evropski pravni okvir) ⁽⁵⁵⁾.

⁽⁵⁵⁾ Vsa pravna sklicevanja v spodnjem prikazu se nanašajo na prenovitev pravnih instrumentov EU.

2. Postopkovni zaščitni ukrepi

Pravni okvir zahteva uvedbo številnih zaščitnih ukrepov, s katerimi se zagotovi, da se največja korist otroka ustrezno upošteva in je glavno vodilo. Številni od teh zaščitnih ukrepov se uporabljajo na splošno za vse otroke, ki zaprosijo za azil. V tem vodniku pa je natančno razloženo, kako ti dejansko služijo uresničevanju največjih koristi otroka. Dostop skrbnika je na primer splošni zaščitni ukrep za vse otroke brez spremstva, ki zaprosijo za azil. Hkrati je vključitev skrbnika v proces za največje koristi otroka ali vključitev ocenjevanja, ki ga izvede skrbnik, del zaščitnih ukrepov, ki zagotavljajo, da se kot glavno vodilo upoštevajo največje koristi otroka.

Ta posebna postopkovna jamstva in zaščitni ukrepi morajo biti vedno zagotovljeni ter se uporabiti kot del azilnega postopka za otroke. Postopkovna jamstva so obveznost organov in pravic otrok. Vedno, kadar odgovorni uradniki kot glavno vodilo upoštevajo največje koristi otroka, bi morali hkrati preveriti tudi, ali so uvedeni postopkovni zaščitni ukrepi. Odgovorni uradniki bi morali zagotoviti, da so zaščitene pravice vsakega posameznega otroka.

Jasno je, da je v obravnavo prošnje otroka za mednarodno zaščito vpletenih več subjektov iz različnih organov. Vsi so odgovorni – vsak na svojem področju pristojnosti –, da se kot glavno vodilo upoštevajo otrokove največje koristi. Odgovorni uradnik lahko pripada kateremu koli od teh subjektov/organov. Vendar so socialni delavci/osebe, ki vodijo zadevo v zvezi z zaščito otroka, tisti, ki so odgovorni za zagotavljanje zaščite otroka.

Zaščitni ukrepi, poudarjeni v tem vodniku, se nanašajo na vsak razgovor, ki se opravi z otrokom, tudi na osebni razgovor v okviru azilnega postopka.

Primeri iz prakse

Na **Cipru** otrok po predložitvi prošnje za mednarodno zaščito dobi poseben obrazec za identifikacijo ranljivih oseb. Službe socialnega varstva redno ocenjujejo največje koristi otroka do njegovega 18. leta.

V **Latviji** se največje koristi otroka ocenjujejo skozi ves azilni postopek z opazovanjem in komunikacijo z otrokom, ki se izvaja ob različnih priložnostih.

Na **Norveškem** je treba za oceno največjih koristi otroka dati otroku možnost, da izrazi svoja stališča o zadevah, ki se nanašajo nanj.

Varnost

V celotnem azilnem postopku morajo biti otroci zavarovani pred vsemi oblikami nasilja, zlorabe, zanemarjanja in izkoriščanja. Uradniki za azil morajo upoštevati morebitne kazalnike ranljivosti in tveganja ter biti pozorni nanje, da bi zagotovili varnost otroka skozi ves azilni postopek (glej oddelek o kazalnikih ranljivosti in tveganj).

Treba je zbirati informacije o dobrem počutju otroka in morebitne pomisleke glede zaščite ali varnosti. Zbiranje takih informacij in njihovo ustrezno upoštevanje prispeva k zagotavljanju zaščite otroka, na primer pred tem, da pade v roke osebam, ki so ga zlorabile, mu škodovale ali je bil njihova žrtev v trgovini z ljudmi. Odgovorni uradnik bi moral biti previden glede vira svojih informacij in koliko teže mu lahko pripiše, glede na to, da je veliko odvisno od posameznih okoliščin zadeve.

Kvalificirano osebje

Uradniki za azil, ki se ukvarjajo z otroki, bi morali biti **kvalificirani, izkušeni pri delu z otroki in ustrezno usposobljeni**. Odločitve o otrokovi prošnji za mednarodno zaščito mora sprejeti pristojni organ, ki je v celoti izurjen tudi v vseh pravnih instrumentih, ki se nanašajo na pravice otrok, trgovino z ljudmi in druge primere ustrezne zaščite.

Uradniki, ki se ukvarjajo neposredno z otrokom, bi morali biti usposobljeni za uporabo **otrokom prijaznih tehnik razgovora** ⁽⁵⁶⁾. Države EU+ bi morale imenovati usposobljeno in kvalificirano specializirano osebje za ukvarjanje z otroškimi primeri in zagotoviti stalno krepitev zmogljivosti svojega osebja. Tudi tolmači bi morali biti usposobljeni in poznati tolmačenje za otroke.

Prošnja za mednarodno zaščito

Otroku je treba pomagati, da na podlagi celovitih informacij sprejme odločitev o prošnji za mednarodno zaščito. Prošnja za azil je temeljna pravica vsakega otroka in njeno izvajanje ni odvisno od predhodne ocene s strani organov. Treba je pridobiti otrokova stališča o prošnji za mednarodno zaščito. Pri tem pa je treba upoštevati njegovo starost in zrelost.

Potem ko je prošnja že vložena, se lahko otrok/zastopnik posledično odloči, da prošnjo umakne, kadar obstajajo druge pravne poti, ki bolje služijo največjim koristim posameznega otroka, in kadar morda prošnja ali morebitne posledice tega, da je posamezen otrok prepoznan kot begunec, v tistem hipu niso v njegovo največjo korist.

Ko otrok razume, da se njegova stališča upoštevajo, je morda bolj pripravljen sodelovati, kar je dodatno koristno za postopek.

Registracija

Zaščitni ukrepi za otroke bi se morali uporabljati od trenutka, ko je otrok identificiran. Številni zaščitni ukrepi, značilni za azilni postopek, se lahko uporabljajo že ob oddaji prošnje in od tega trenutka otrok šteje za prosilca. Med registracijo vložitve je treba zbrati podrobne podatke, vključno z biografskimi podatki o otroku, družinskimi povezavami in stiki ter sedanjimi kontaktnimi podatki o otroku in družini.

Uredba Eurodac zavezuje države članice, da vzamejo prosilcem za mednarodno zaščito, starejšim od 14 let, prstne odtise ⁽⁵⁷⁾. Ocenjevanje starosti se ne bi smelo sistematično izvajati v ta namen ⁽⁵⁸⁾. Nasprotno, pri sprejemu starosti otroka je treba na splošno uporabljati domnevo nedolžnosti. Ocenjevanje starosti naj se izvede le, če obstajajo resni dvomi o tem, ali je oseba otrok ali ne.

Prednostna obravnava/prilagoditev trajanja postopka

Azilni postopki za otroke bi se morali obravnavati prednostno. Prošnje otrok je treba identificirati kot takšne in zagotoviti, da obdelava prošenj tistih otrok, pri katerih obstaja zaskrbljenost glede njihove zaščite, ne čaka predolgo in se je ne zadržuje ⁽⁵⁹⁾. Kar je pomembno, ko gre za obdelavo prošnje otroka, je, da se prilagodi trajanje postopka: morda je v njegovo največjo korist, da se prošnji da prednost. V drugih primerih pa je lahko v njegovo največjo korist, če si lahko privoščijo počitek in obdobje za okrevanje, preden se nadaljuje pregled njegove prošnje. Čas, ko prošnja otroka čaka na odločitev v azilnem postopku, je treba čim bolj skrajšati.

Izvetje iz postopkov na mejah, iz pospešenih in hitrih postopkov

Otroka je treba izzeti iz postopkov na mejah, iz pospešenih in hitrih postopkov, kadar v okviru takih postopkov ni mogoče zagotoviti ustrezne podpore, ki jo potrebujejo otroci ⁽⁶⁰⁾. Kadar to narekujejo

⁽⁵⁶⁾ Modul usposabljanja urada EASO Razgovor z otroki je interaktivni modul za uradnike na področju azila, namenjen povečanju njihovega znanja in sposobnosti za osebni razgovor z otroki, ob upoštevanju starosti in zrelosti otroka, kulturnih razlik in učinkov travm in/ali stiske. Več informacij o učnem načrtu usposabljanja urada EASO in modulu je na voljo na naslovu [url](#).

⁽⁵⁷⁾ Uredba (EU) št. 603/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi sistema Eurodac za primerjavo prstnih odtisov zaradi učinkovite uporabe Uredbe (EU) št. 604/2013 (UL L 18, 29.6.2013, str. 1). Treba je opozoriti, da sedanji predlog za pregled uredbe Eurodac predvideva znižanje starosti na 6 let.

⁽⁵⁸⁾ Za več podrobnosti glej EASO, *Practical Guide on age assessment* (Praktični vodnik za ocenjevanje starosti), 2018.

⁽⁵⁹⁾ Program Ločeni otroci v Evropi, *Statement of Good Practice* (Izjava o primernih postopkih), 2010, str. 34.

⁽⁶⁰⁾ Glej člen 24(3) direktive o azilnih postopkih (prenovitev).

potrebe otroka, je treba zagotoviti počitek in obdobje za okrevanje. Države EU+ bi morale poleg tega uvesti mehanizme za odzivanje na nujne primere, ki lahko zahtevajo predajo otroka/otrok v varnejše okolje.

Zagotavljanje pravnega zastopanja

Kadar je treba otroku imenovati skrbnika/zastopnika, se prošnja za mednarodno zaščito ne bi smela vložiti pred imenovanjem skrbnika/zastopnika, ki naj bi pomagal že pri sami vložitvi prošnje.

Neodvisni in kvalificirani skrbnik/zastopnik bi moral biti imenovan v najkrajšem možnem času, kot del jamstev za otroke brez spremstva in ločene otroke. Skrbnik bi moral imeti številne lastnosti, tj. strokovno znanje v zvezi z mladimi in zadostno zmogljivost ter strokovno znanje v zvezi s specifičnimi potrebami otrok po zaščiti, če omenimo le nekatere. Pomembno je, da ima otrok podporo ⁽⁶¹⁾ skozi celotni azilni postopek, vse od imenovanja skrbnika/zastopnika do dostopa do pravne pomoči in svetovanja.

Pomembno je zagotoviti neprekinjenost imenovanja skrbnikov/zastopnikov in določiti največje število otrok, ki jih lahko naenkrat zastopajo.

Primeri iz prakse

v Belgiji sodišče odloči, ali se lahko odraslega, ki spremlja otroka, imenuje za otrokovega civilnega skrbnika potem, ko se končajo postopki za pridobitev dovoljenja za bivanje v Belgiji. Med azilnim postopkom odrasli spremljevalec ne more biti imenovan za otrokovega skrbnika.

Na Irskem se šteje, da je v največjo korist vsakega otroka brez spremstva v državi, da se ga takoj dodeli socialnemu delavcu (ki deluje kot otrokov skrbnik *in loco parentis*).

Skrbnik/zastopnik bi moral biti v celoti obveščen o postopkih in dati soglasje, kadar je to v skladu z največjo koristjo otroka. Navzoč bi moral biti pri vsakem razgovoru, ki se opravi z otrokom, ker je skrbnikova navzočnost del jamstev, da se otrokove pravice med razgovorom spoštujejo. Vendar je lahko v primeru, ko gre za otroka s starši ali otroka brez spremstva in je njegov varuh sorodnik, v največjo korist otroka, da ta med razgovorom ni navzoč (Člen 3.6 Imenovanje sorodnika/odraslega spremljevalca za varuha/skrbnika).

Zagotavljanje pravnega nasveta

V direktivi o azilnih postopkih (prenovitev) je navedeno, da morajo države članice čim prej imenovati zastopnika ⁽⁶²⁾. Predvideva tudi zagotavljanje brezplačnih pravnih in postopkovnih informacij na zahtevo prosilca na prvi stopnji. Otroku je treba zagotoviti dostop do **pravnega nasveta in svetovanja**. Za dobro prakso velja, da ima otrok dostop do storitev brezplačne pravne pomoči na vseh stopnjah azilnega postopka.

Tudi otrokov pravni svetovalec bi moral dobiti priložnost, da je navzoč pri katerem koli razgovoru z otrokom. Na splošno bi moral otrok imeti med razgovori spremstvo, razen če otrok ne želi drugače in je mogoče taki želji ustreči. Glede na pomembne zaščitne vloge, ki jih izvaja pravni svetovalec in/ali zastopnik, je treba odločiti, čigava navzočnost bi bila v največjo korist otroka.

Zagotavljanje informacij in tolmačenje

Uvedeni bi morali biti zaščitni ukrepi, ki zagotavljajo, da lahko otrok sodeluje, v celoti razume ter je bil obveščen o azilnem procesu in njegovih posledicah **na otrokom prijazen, spolno občutljiv in starosti**

⁽⁶¹⁾ V nekaterih državah članicah lahko to vključuje le pravno in duhovno/moralno podporo. Odvisno od države članice vloga zastopnika ni dajanje socialne podpore (tj. razlika od vloge varuha), temveč da je pravni zastopnik.

⁽⁶²⁾ Člen 25(1)(a) direktive o azilnih postopkih (prenovitev).

primeren način in v jeziku, ki ga otrok lahko razume, da bi tako otroku omogočili izražanje stališč, želja in mnenj, postavljanje vprašanj in sprejemanje informirane odločitve za sodelovanje v procesu.

Otroku je treba zagotoviti pravočasne informacije, **tolmačenje** in gradivo, ki pojasnjuje azilne postopke, ter mu omogočiti, da lahko pregleduje informacije ves čas trajanja procesa. Kadar je mogoče, bi moral biti tolmač izkušen v tolmačenju za otroke. Otroku je treba v vseh stopnjah katerega koli ocenjevanja ranljivosti zagotoviti ustrezne smernice v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo. Otroka ne bi smeli pustiti brez **ustreznih smernic**, ki jih morajo zagotoviti skrbnik/zastopnik in drugi ustrezni subjekti, tj. osebje, odgovorno za ureditve dnevne oskrbe.

Upoštevanje otrokovih stališč in sodelovanje otroka

Otrok ima pravico, da izrazi svoja stališča in mnenja, bodisi osebno bodisi prek skrbnika/zastopnika. V okviru ocenjevanja največje koristi otroka je treba z otrokom opraviti razgovor/ga zaslišati, če je to izvedljivo in priporočljivo v njegovih individualnih okoliščinah (tj. invalidni otroci, otroci, ki ne morejo komunicirati). Pri odločanju, ali in kako opraviti razgovor z otrokom med azilnim postopkom, bi se morala upoštevati otrokova največja korist. Zaščitni ukrepi, poudarjeni v tem vodniku, se nanašajo na vsak razgovor, ki se opravi z otrokom, tudi na osebni razgovor v okviru mednarodne zaščite.

Otrokova pravica, da izrazi svoja stališča in da se ta ustrezno upoštevajo

- (a) Vsak razgovor bi se moral vedno izvajati v varnem, zaupnem, prijetnem in otrokom prijaznem okolju, na primernih lokacijah, ki pomagajo vzpostaviti zaupanje z otrokom.
- (b) Treba je upoštevati dolžino razgovora, se izogniti ponavljanju razgovorov in uporabiti možnost opustitve razgovorov, če je to v skladu z največjo koristjo otroka, ter upoštevati okoliščine pri vsakem otroku.
- (c) Otroci bi se moral dobro počutiti. Pristojni uradnik in tolmač bi morala biti čim bolj neuradna.
- (d) Informacije je treba podati preprosto in jasno. Treba je preveriti razumevanje.
- (e) Če je mogoče, se lahko otroka vpraša, ali želi, da sta uradnik in tolmač moški ali ženska. Odvisno od otrokovih razmer, npr. deček, ki je preživel spolno zlorabo s strani moškega, bo morda raje izbral nekoga nasprotnega spola.
- (f) Treba je poiskati izvedence za nadomestne načine razgovora ter po potrebi, tj. ob travmi in posttravmatski stresni motnji, zagotoviti svetovanje.
- (g) Uradnike in tolmače zavezuje zaupnost, koncept in pravila zaupnosti pa je treba razložiti tudi otroku.
- (h) Otroka in skrbnika je treba obvestiti o namenu vsakega razgovora ter kdo bo imel dostop do zapisa razgovora.

Vsak razgovor bi se moral vedno izvajati v varnem, zaupnem, prijetnem in otrokom prijaznem okolju, na primernih lokacijah, ki pomagajo vzpostaviti otrokovo zaupanje.

Treba je upoštevati dolžino razgovora, se izogniti ponavljanju razgovorov in uporabiti možnost opustitve razgovorov, če je to v skladu z največjo koristjo otroka, ter upoštevati okoliščine pri vsakem otroku (npr. če to ni izvedljivo zaradi vrste invalidnosti). Morda otrok ne potrebuje osebnega razgovora za mednarodno zaščito, če izjava njegovih staršev zadovoljivo pokriva njegovo prošnjo. Kot že omenjeno, otroka ne bi smeli po nepotrebem izpostavljati več razgovorom, ker ga lahko to vznemiri in ovira ocenjevanje največje koristi otroka zaradi neizogibnih nedoslednosti v otrokovi zgodbi. Priporočljivo je, da se opustijo številni razgovori, povezani s posebnimi postopki, sprejemom in drugimi potrebami.

Otroci bi se moral dobro počutiti. Za dobro prakso velja, da se opravijo pripravljalni obiski lokacije, na kateri bo potekal razgovor za mednarodno zaščito, da se otroku razloži postopek ali pokaže videoposnetek sobe, v kateri potekajo razgovori, ker lahko to pomaga otroku, da se sprosti, in mu zagotovi učinkovito udeležbo. Odgovoren uradnik in tolmač bi morala biti čim bolj neuradna. Informacije je treba podati preprosto in jasno. Treba je preveriti razumevanje, ker si nekateri otroci morda ne upajo postavljati vprašanj zaradi starosti, kulturnega porekla ali psihološkega stanja.

Če je mogoče, je treba otroka vprašati, ali ima kakšno željo glede spola uradnika in tolmača. Odvisno od otrokovih razmer bo morda izbral nekoga nasprotnega spola, npr. deček, ki je preživel spolno zlorabo s strani moškega, bi morda raje videl, da je navzoča uradnica ali tolmačka. Če je otrok doživel ali doživlja travmo, morda ne bo želel izraziti svojih občutkov ali mnenja. Treba je poiskati izvedence za nadomestne načine razgovora in zagotoviti svetovanje.

Oseba, ki vodi razgovor, bi ga morala zabeležiti v celoti, zlasti ker se lahko potrebe otroka razvijejo, tako da je pomembno jasno videti, zakaj so bile sprejete nekatere odločitve/priporočila. Otrokova največja korist naj se kot glavno vodilo celostno upošteva v vseh razgovorih, ugotovitvah in priporočilih ter vedno, kadar se sprejme odločitev, ki vpliva nanj. Uradnike in tolmače zavezuje zaupnost, koncept in pravila zaupnosti pa je treba razložiti tudi otroku. Otroka in skrbnika/zastopnika je treba obvestiti o namenu razgovora ter kdo bo imel dostop do zapisa razgovora.

Upoštevati bi se morala otrokova stališča in želje v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo ⁽⁶³⁾.

Primeri iz prakse

Na **Norveškem** lahko razgovori z otroki, starimi sedem let ali manj, če so sposobni oblikovati lastna stališča, potekajo v spremstvu njihovih staršev.

Na **Danskem** je ocenjevanje največje koristi otroka po navadi sestavni del osebnega razgovora (za mednarodno zaščito). Razgovor o posamezni največji koristi se mora opraviti za namene Dublinske uredbe III in za odločitve o tem, ali naj bi veljalo, da ima otrok spremstvo ali je brez njega.

Na **Švedskem** je poudarek na dejstvu, da ima majhen otrok s spremstvom enake pravice do tega, da izrazi svoja stališča in mnenje, če to želi, kot starejši otrok ali otrok brez spremstva.

Otrokova pravica do izjave se ne bi smela omejiti samo na razgovor. Odgovorno osebje bi moralo biti pozorno na otrokova stališča, potrebe in mnenja tudi zunaj razgovora.

Ugotavljanje dejanskega stanja

Kadar je mogoče, bi si moral odgovorni uradnik aktivno prizadevati za pridobitev informacij iz ustreznih virov zaradi pravilne ocene največje koristi otroka v azilnem postopku. Ob ustreznem upoštevanju zaščite in zaupnosti podatkov ter kadar je to v skladu z varnostjo in zaščito otroka, je treba stopiti v stik s tistimi, ki poznajo otrokove razmere, na primer osebe, ki jim otroci zaupajo, skrbnik/zastopnik, trenutni varuh, socialni delavci v sprejemnem centru, učitelj itd. Tisti, ki delajo z otroki, se morajo hkrati zavedati, da so otroci upravičeni do zasebnosti in vzdrževanja zaupnega odnosa s svojim skrbnikom, pravnim ali katerim koli drugim zastopnikom.

Če se od subjektov, ki poznajo otrokove razmere, zahteva, naj delijo informacije z azilnimi organi zaradi odločanja o prošnji za azil, jih mora pri tem voditi največja korist otroka, ker so to različni procesi z različnimi cilji.

Odgovorni uradnik bi moral zagotoviti, da so vse ustrezne informacije o otroku na voljo odgovornim organom, ki odločajo o najboljši koristi otroka v posebnem položaju. Vse ustrezne elemente bi bilo treba primerno analizirati, preden se izda priporočilo ali odločitev. Pomembno je, da se upošteva vsako kulturno ali družinsko poreklo, pomembno za največjo korist, brez domnevanja o otrokovem položaju. Otroku in/ali skrbniku bi morala vedno dobiti priložnost, da priskrbita nadaljnje podatke.

⁽⁶³⁾ Učenje iz izkušenj v pravosodnem sektorju, glej poročilo FRA o otrokom prijaznem pravosodju: [url](#).

Dokumentiranje največje koristi otroka

Ko začne uradnik za azil obravnavati otrokov primer, je treba dokumentirati številna vprašanja, ki bodo ostala pomembna ves čas azilnega postopka in po njem. Vsi elementi procesa največje koristi otroka bi se morali analizirati in evidentirati za dosledno nepretrgano ocenjevanje. Vsa ustrezna vprašanja je treba dokumentirati, na primer v splošnem sistemu vodenja primerov, ustreznih podatkovnih zbirkah, poročilih v papirni obliki v datoteki ali z uporabo elektronskih predlog in kontrolnih seznamov.

To vključuje informacije o otrokovih družinskih razmerah, odnosu s sedanjim varuhom, skrbnikom/zastopnikom ali rejniško družino. Za otroke brez spremstva in ločene otroke je treba vključiti razloge, zakaj so ločeni od družine, lokacijo družinskih članov, sorojencev ali sorodnikov, premisleke o vzpostavitvi stika z družino ter vse morebitne informacije v skladu z Dublinsko uredbo, kjer je to ustrezno. Kadar se sprejme mnenje, da je začetek obnavljanja stikov z družino varen za otroka in družino ter je v njegovo največjo korist, je treba jasno navesti razloge za takšno priporočilo.

Za namene kasnejšega sklicevanja in izvajanja priporočil je treba vse uporabljene informacije in ugotovitve ter priporočila dokumentirati in o njih poročati v skladu s predpisi o varstvu podatkov ⁽⁶⁴⁾. Treba je opozoriti, da bi moral odgovorni uradnik oceniti, ali je treba narediti izjemo glede pravice staršev do vpogleda v dokumente ali nekatere informacije o svojem otroku, odvisno od starosti otroka in vsakokratne zadeve, tj. morebitnega nasilja, zlorabe in drugih problemov.

V zvezi z veljavnimi zaščitnimi ukrepi in jamstvi je pomembno poudariti povezavo med direktivo o azilnih postopkih (prenovitev) in direktivo o pogojih za sprejem (prenovitev). En vidik ocenjevanja največje koristi otroka na holističen način je, da se pri izvajanju ocenjevanja v zgodnji fazi informacije in dokazi o možnih vprašanjih o postopkovnih potrebah in potrebah v zvezi s sprejemom zbirajo in dokumentirajo.

Spoštovanje enotnosti družine

Med azilnimi postopki je treba zagotoviti, da se spoštuje koncept enotnosti družine, razen če pomisleki v zvezi z otrokovim dobrim počutjem ali varnostjo narekujejo drugače. Otroku je treba dati možnost, da poda dodatne informacije o svojem primeru, na primer nove stike z družinskimi člani ali sorodniki ali skorajšnji prihod družinskih članov ali sorodnikov v drugo državo EU+ ⁽⁶⁵⁾. Te informacije je treba primerno oceniti. V primeru od družine ločenih otrok je treba preveriti in oceniti (družinske) povezave, da bi prepoznali morebitna tveganja.

Kolikor je mogoče, je treba sorojence obdržati skupaj in pri tem upoštevati največjo korist zadevnega otroka ter zlasti njegovo starost in stopnjo zrelosti. Spremembe prebivališča otrok brez spremstva se omejijo na najmanjšo možno mero.

Ocenjevanje otrokove prošnje

Pri ocenjevanju vsebine prošnje za mednarodno zaščito je treba ustrezno pozornost nameniti dejavnikom povečanega tveganja, ki so mu otroci izpostavljeni, in za otroke značilnim oblikam preganjanja ali resne škode ⁽⁶⁶⁾ (npr. pridobivanje mladoletnikov v oborožene sile, trgovina z otroki, otroška prostitucija in/ali kršitve posebnih otrokovih pravic, škodljive tradicionalne prakse).

Kadar se razmišlja o možnosti notranje zaščite (kvalifikacijska direktiva (prenovitev), uvodni izjavi 25 in 27, člen 8), bi morala največja korist otroka biti neposredno del presoje.

⁽⁶⁴⁾ Ob polnem spoštovanju pravic do zasebnosti in standardov o varstvu podatkov ter ob doslednem uveljavljanju ustreznih pravil o zbiranju, uporabi in zadrževanju ter dostopu do podatkov.

⁽⁶⁵⁾ Glej zahteve glede iskanja družine v členu 24(3) direktive o pogojih za sprejem (prenovitev).

⁽⁶⁶⁾ Smernice UNHCR za mednarodno zaščito št. 8: Prošnje za azil otrok na podlagi člena 1(A)2 in 1(F) Konvencije iz leta 1951 in/ali Protokola iz leta 1967 o statusu beguncev, 22. december 2009, HCR/GIP/09/08.

Pomembno je upoštevati, da se otroško dožemanje časa razlikuje od odraslih z vidika preteklih izkušenj in morebitnega pomanjkanja jasnosti v njihovem pripovedovanju. To lahko močno vpliva na ocenjevanje potrebe po mednarodni zaščiti.

V preiskavi potreb po zaščiti otroka brez spremstva ali ločenega otroka je pri preučevanju dobro utemeljenega strahu pred preganjanjem in/ali utemeljenega tveganja resne škode morda treba večji pomen pripisati nekaterim objektivnim dejavnikom. Pri presoji potreb otrok brez spremstva ali ločenih otrok ⁽⁶⁷⁾ po mednarodni zaščiti je treba uporabiti domnevo nedolžnosti.

Priporočila v zvezi z največjo koristjo otroka

Pristojni organi morajo upoštevati informacije, zbrane med razgovori, ki se opravijo z otrokom in odraslimi spremljevalci in/ali družinskimi člani, ter vse ustrezne informacije v otrokovi datoteki.

V vsakem pisnem priporočilu bi bilo treba **razložiti** in **utemeljiti** primarno obravnavo največje koristi otroka. Vsako priporočilo bi moralo jasno navajati, kako je bilo doseženo. Obstajati morajo jasni standardni operativni postopki, kako naj se priporočila izvedejo in kdo naj jih izvede, vključno z določbami za ocenjevanje izvajanja teh priporočil, s čimer se potem lahko vse potrebne spremembe vključijo v proces največje koristi otroka. Na nacionalni ravni se lahko v izvajanje različnih priporočil vključijo različni subjekti.

Organ za zaščito otroka mora otroka o priporočilu glede njegove največje koristi obvestiti ločeno od odločitve o njegovi prošnji za mednarodno zaščito. Poleg tega bi bilo treba otroku zagotoviti razlago o tem, kaj to priporočilo pomeni v praksi. Omogočiti bi bilo treba ponovno presojo ali popravek priporočil v zvezi z otroki.

Pravno sredstvo

Otrok in skrbnik/zastopnik bi morala dobiti ustrezno razlago o vsaki **odločitvi**, ki vpliva na otroka, vključno z izidom in **razlago temeljnih razlogov**.

To omogoči pomembno uresničevanje otrokove pravice do pravnega sredstva. Ta pravica se mora uresničevati v zvezi s **to jasno pravno utemeljitvijo**.

Enakopraven dostop do sodnega varstva je treba nadalje zagotoviti s tem, da se otroku in/ali zastopniku omogoči učinkovit dostop do otrokom prijaznega sanacijskega postopka (*).

(* Za več informacij o otroku prijaznih pravosodnih postopkih glej FRA, *Child-friendly justice – Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States* (Otrokom prijazno pravosodje: vidiki in izkušnje otrok, ki sodelujejo v sodnih postopkih kot žrtve, priče ali stranke v devetih državah članicah EU), 2017.

Zaščitni ukrepi, ki niso uvedeni

Kadar nekateri od zgoraj navedenih zaščitnih ukrepov niso uvedeni, je morda treba začasno ustaviti obravnavo prošnje za mednarodno zaščito. To je treba presoditi glede na naravo manjkajočih zaščitnih ukrepov. To pa ne bi smelo povzročiti namernega in nepotrebne odlaganja obdelave. Kadar je za zaščitni ukrep odgovoren azilni organ, bi moral odgovorni uradnik primer prijaviti interno. Kadar je za zagotovitev zaščitnega ukrepa odgovoren drug organ ali druga stranka, se azilni organ usklajuje s to stranko, da zagotovi uvedbo manjkajočega zaščitnega ukrepa. Takšno usklajevanje se mora ustrezno dokumentirati. Potrebna je jasna dodelitev vlog/odgovornosti.

(67) Program Ločeni otroci v Evropi, *Izjava o dobri praksi*, 2010, str. 36.

3. Izvajanje največje koristi otroka v praksi

3.1 Sodelovanje s službami za zaščito otrok

Sodelovanje s službami za zaščito otrok je nujno v celotnem postopku. Organi za zaščito otrok morajo obvestiti azilne organe, če je otrok v škodljivem položaju. Na splošno v državah EU+ azilni organi nimajo samodejnega dostopa do ocene največje koristi otroka, ki so jo opravili organi za zaščito otrok. Zaradi zaupnosti in strogih predpisov o varstvu podatkov organi za zaščito otrok in azilni organi morda ne smejo sporočati določenih podatkov ali informacij. V nekaterih primerih nacionalni azilni uradi morda ne smejo vedeti, če so organi za zaščito otrok vključeni v primer otroka in obratno.

Treba je zagotoviti, da so sistemi mednarodne zaščite v stiku z nacionalnimi sistemi za zaščito otrok/ mehanizmi za napotitev in so povezani z njimi. Usklajeni protokoli in standardni operativni postopki bi morali biti načrtovani z vključitvijo vladnih in nevladnih subjektov, institucij in ponudnikov storitev za zaščito otroka, da bi bila ta povezava učinkovitejša. Za otroke, ki zaprosijo za azil, je vključitev služb za zaščito otroka v mehanizme za napotitev trenutno omejena ter bi jo bilo treba okrepiti in zagotoviti. Če ni uvedenega sistema za izmenjavo informacij, bi se morali vsi ustrezni deležniki vsaj redno sestajati na centralni in lokalni ravni. V posameznih primerih bi moralo biti jasno, kateri organ je odgovoren za imenovanje skrbnika/varuha, pripravo smernic, dobro počutje in pravni status otroka, saj morda obstajajo vrzeli v zaščiti, ker so različni organi prepričani, da so drugi odgovorni za nekatere vidike otrokovega primera.

Priporoča se, da se azilni organ zaradi zagotovitve izvajanja zaščitnih ukrepov, navedenih v oddelku 3, usklajuje in sodeluje z organi za zaščito otroka, skrbniki in drugimi ustreznimi institucijami, da bi se zagotovilo, da bi se potrebne informacije izmenjale in bi bile na voljo ter se uporabljale v korist vsakega posameznega otroka. To bi bilo treba storiti s primernim upoštevanjem varstva podatkov in zaupnosti. Otrok bi moral privoliti, da se informacije lahko delijo.

Zagotavljanje dostopa do drugih pravic

Ustrezni organi (organi za sprejem, resorna ministrstva, subjekti za zaščito otroka) v vsaki državi EU+ bi morali nadalje zagotoviti, da ima otrok dostop do **šolanja in izobraževanja** v skladu s členom 14 direktive o pogojih za sprejem (tudi členom 28 KOP), dostop do **zdravstvenega varstva** v skladu s členom 19 direktive o pogojih za sprejem (tudi členom 24 KOP) in do primerne **nastanitve**.

3.2 Uvedba postopkovnih zaščitnih ukrepov

Upoštevajte, da imajo države EU+ različen vrstni red ukrepov. V spodnji tabeli ni predlagano zaporedje, temveč način. Opisano je, kako preveriti, ali se izvajajo veljavna jamstva in zaščitni ukrepi, namenjeni največji koristi otroka, ter kaj bi morali odgovorni uradniki narediti, da se zaščitni ukrepi uvedejo. Kontrolni seznam bi bilo treba uporabljati od začetne stopnje azilnega postopka.

Različni subjekti lahko sodelujejo pri kontrolnem seznamu kot aktivnem dokumentu, ki ga morajo izpolniti ustrezni organi, odgovorni za izvajanje nekaterih dejavnosti. Na primer, „otrok ima dostop do pravne pomoči“ – to lahko potrdi otrokov pravni zastopnik in informacija se lahko vključi, glede na srečanja s pravnim svetovanjem, ki jih je imel pravni zastopnik z otrokom.

Postopkovna jamstva in zaščitni ukrepi	Povezani ukrepi organa za azil
Otrokova varnost je zagotovljena ves čas procesa.	Preveri in potrdi, da se otrok med azilnim postopkom in na mestu bivanja ne spopada z nujnim zdravstvenim stanjem in/ali resnimi grožnjami za varnost in telesno celovitost, vključno s kakršno koli obliko nasilja, zanemarjanja in izkoriščanja.
Otrok ima dostop do otrokom prijaznih postopkov, ki jih izvajajo kvalificirani in usposobljeni strokovnjaki.	Preveri in potrdi, da so v razgovore in obravnavo otrokovega primera vključeni samo kvalificirani in ustrezno usposobljeni uradniki.
Uporabljena je bila prednostna obravnava.	Pogleda časovni načrt otrokovega primera in datoteko ter zagotovi, da je otrok ustrezno prednostno razvrščen, da je izvzet iz postopka na meji in pospešenega postopka, kadar je to ustrezno, ter da ima na voljo počitek in obdobje za okrevanje.
Otrok ima dostop do kvalificiranega, neodvisnega skrbnika/zastopnika.	Preveri, kdaj je bil otroku imenovan skrbnik/zastopnik in ali sodeluje v vseh stopnjah procesa v zvezi z otrokom, vključno z navzočnostjo pri razgovoru. Za dobro prakso velja, če je uveden sistem za nadzor dela skrbnika/zastopnika.
Otrok ima dostop do pravne pomoči/nasveta.	Preveri in potrdi, da je otrok imel ter ima še naprej pravočasen dostop do pravnega nasveta in svetovanja. Časovna uskladitev je pomembna, tj. zgodnji pravni nasvet, navzočnost med razgovorom in tudi nasvet na stopnji pritožbe.
Otrok ima dostop do tolmačenja v celotnem procesu.	Preveri in potrdi, da ima otrok dostop do tolmačenja v jeziku, ki ga razume. Tolmač bi moral biti usposobljen za tolmačenje za otroke in uporabljati otrokom prijazen jezik. Če tolmač ni posebej usposobljen za delo z otroki, organ zagotovi ustrezno pripravljeno srečanje, tako da tolmač razume vrsto jezika, ki se bo uporabljal, vrsto vprašanj, potrebo po preprostem jeziku. Otrok ima možnost, da se pritoži o težavah, ki se nanašajo na kakovost ali nevtralnost tolmačenja in prevoda. Težave s tolmačenjem se zabeležijo in spremljajo. Preveri in potrdi, kako je bila zagotovljena komunikacija pred razgovorom in ali so bile priprave na razgovor ustrezne.
Otrok razume azilni proces ter je bil ustrezno in pravočasno obveščen na način, primeren starosti, in v jeziku, ki ga otrok lahko razume.	Preveri in potrdi, da je otrok dobil otrokom prijazne informacije o azilnih procesih ter da so bile informacije predstavljene na način, primeren njegovemu spolu in kulturnemu poreklu. Otrokovo razumevanje je preverjeno. Preverjeno je, ali je bil način razlage primeren in otrokom prijazen. Otroku je dana možnost, da postavlja vprašanja. Otroka zaprosijo, naj razloži, kaj je razumel, in informacijo po potrebi potrdi, popravi ali dopolni.
Otrok je imel možnost, da izrazi svoja stališča in ta so bila upoštevana v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.	Preveri in potrdi, da je vsak razgovor z otrokom vključeval vprašanja o tem, kako se otrok počuti ter kaj misli o svojem položaju in temah, obravnavanih v razgovoru. Treba je raziskati in dokumentirati otrokovo zrelost in podporo, ki jo je morda dobil ali potreboval, da je izrazil stališča. Treba je poslušati otrokova stališča/želje, da bi bodisi ostal v državi bodisi se preselil v drugo državo, in razloge za ta stališča/želje.
Ugotovljene in obravnavane so bile otrokove posebne potrebe in ranljivosti.	Preveri in potrdi, da je bilo izvedeno ocenjevanje posebnih potreb ter da so bila med razgovorom z otrokom postavljena ustrezna vprašanja, da bi ugotovili in obravnavali morebitne posebne potrebe, ranljivosti ali tveganja, vključno z zlorabo. To lahko med drugim vključuje vprašanja o otrokovih izkušnjah doma, med potovanjem ali v kampu, o zdravstvenih vidikih, odnosih z družino, ki ga spremlja, in/ali varuhom.
Za ločene otroke: potrjena je družinska povezava z varuhom (če ustreza).	Preveri in potrdi, da je bila družinska povezava preverjena in potrjena z dokumentacijo in/ali ustreznimi vprašanji med razgovorom ali drugimi veljavnimi metodami v skladu z največjo koristjo otroka ter da so bile ugotovitve dokumentirane. Lahko pa obstajajo primeri, ko je za ločenega otroka največja korist, da otrok ni zaupan odraslemu sorodniku. V takih primerih organ zagotovi, da otrok ni zaupan odraslemu sorodniku, če to ni v njegovi največji koristi.

Postopkovna jamstva in zaščitni ukrepi	Povezani ukrepi organa za azil
Prošnja za mednarodno zaščito se ocenjuje v skladu z največjo koristjo otroka.	Upošteva učinek, ki ga imajo starost in morebitna travma in/ali psihološke razmere na spomin in zmožnost podajanja popolnih in skladnih informacij ter s tem na verodostojnost ocene med preiskavo.
INFORMACIJE, KI JIH JE TREBA ZBRATI IN DOKUMENTIRATI ⁽⁶⁸⁾	
Zbrani so bili osebni podatki in ustrezne informacije.	Zagotovi, da se zberejo otrokovi osebni podatki, vključno z vprašanji o identiteti in zdravju, na otrokom prijazen in nevsiljiv način. Upošteva, da veljajo strogi predpisi o zasebnosti. Dokumentira izobrazbeno raven otroka in interes za nadaljevanje izobraževanje ⁽⁶⁹⁾ . Dokumentira vse dodatne informacije, ki lahko pomagajo pri ocenjevanju največje koristi otroka.
Za otroke s spremstvom: zbrani so bili družinski podatki.	Preveri in potrdi, da so bili zbrani podatki o lokaciji družinskih članov in sorodnikov ter o družinski zgodovini.
Za otroke brez spremstva in ločene otroke: zabeleženi so podatki o zadnjem znanem stiku z družinskimi člani, podrobnosti o stiku in razlogi za ločitev od družine.	Preveri in potrdi, da so bili zbrani in zabeleženi podatki o zadnjem znanem stiku z družinskimi člani, kontaktni podatki in razlogi za ločitev od družine. Preveri in potrdi, da so bili zaproseni in zabeleženi podatki o tem, kako se je otrok ločil, vključno z morebitnimi načrti družinskih članov za potovanje v Evropo in nameravanimi namembnimi kraji. Družinski člani morda že živijo v drugi državi EU.
Iskanje družine se začne takoj, ko je mogoče in kadar je primerno	Preveri in potrdi, da je bilo ocenjeno, ali je iskanje družine v največjo korist otroka in varno za otroka in zadevne družinske člane, ter če je, preveri in potrdi, da so organi, odgovorni za iskanje družine, začeli iskati družino.
Premislek o obnovi stika z družino in/ali ponovni združitvi družine.	Potrdi ali oceni, ali je po iskanju družine obnova stika ali/in ponovna združitev družine v največjo korist otroka.
Ocenjevanje starosti je bilo izvedeno tako, da je bilo za otroka varno, in samo, kadar je bilo nujno.	Če se priporoča ocenjevanje starosti, organ preveri in potrdi, ali je ocenjevanje starosti v največjo korist otroka in ima uradno spodbudo. Treba bi bilo jasno navesti, zakaj se ocenjevanje zahteva ter katera metodologija je v največjo korist otroka glede zdravja in dostojanstva. To je odvisno od posebnega položaja otroka ter je povezano z ugotovljenimi posebnimi potrebami otroka in/ali posebnimi postopkovnimi zahtevami. Pomembna je tudi ureditev oskrbe ⁽⁷⁰⁾ . Če je bilo ocenjevanje starosti že izvedeno, preveri in potrdi, da je bilo opravljeno na večdisciplinaren in najmanj vsiljiv način ter da je bila ves čas upoštevana največja korist otroka. Vsi podatki, zbrani med ocenjevanjem starosti, bi se morali vključiti v datoteko in ustrezno upoštevati.
Zbrane so bile informacije o otrokovem socialnem omrežju.	Zaradi zagotavljanja otrokove varnosti organ preveri, ali so bili zbrani podatki o otrokovih povezavah, vključno s socialnimi omrežji in povezavami z družbo v državi azila.
Zbrani so bili strokovni prispevki (poročila ipd.).	Zagotovi, da so vključena zahtevana strokovna poročila (zdravniška poročila, poročila o ranljivosti, policijska poročila itd.). Preveri in potrdi, da je bila/je ustrezna pozornost namenjena dokazom, če so na voljo, travmi in/ali psihološkim razmeram, tj. posttravmatski stresni motnji.
Ugotovljeni in dokumentirani so posebni pomisleki (tj. zloraba, trgovina z ljudmi).	Zagotovi, da se ugotovljeni pomisleki (vključno z zlorabo, travmo, nasiljem, posebnimi potrebami/ranljivostjo, zdravstvenimi težavami) zberejo, dokumentirajo in sporočijo drugim odgovornim nacionalnim organom, ki varujejo otrokove pravice. To vključuje pomisleke ali znake, da obstaja veliko tveganje, da je otrok žrtev trgovine z ljudmi, da ima zgodovino zlorabe, zanemarjanja ali nasilja in vse znane lokacije storilcev. Vključi zdravstvene pomisleke, ki zahtevajo posebno zdravniško nego, psihosocialno ali mentalno zdravstveno varstvo.
Rezultat je bil dokumentiran, utemeljen in izpolnjen.	Zagotovi, da otrok dobi pisno, utemeljeno odločitev o azilu (med drugim z razlago, kako je bila največja korist otroka glavno vodilo), ki mu je razložena ustno, na starosti primeren način in v jeziku, ki ga otrok lahko razume.

⁽⁶⁸⁾ Pred osebnim razgovorom opredeli, kaj bi moralo biti v papirni/elektronski datoteki.

⁽⁶⁹⁾ Deliti z varuhom/skrbnikom/zastopnikom za namene obravnave ali šolanja.

⁽⁷⁰⁾ Za dodatne informacije glej EASO, *Practical guide on age assessment* (Praktični vodnik za ocenjevanje starosti), 2018.

3.3 Individualne okoliščine otroka

Razmere otroka bi bilo treba ocenjevati individualno, ob upoštevanju posebnih okoliščin zadevnega otroka. Take okoliščine vključujejo (neizčrpne) dejavnike, kot so otrokovo kulturno poreklo in izkušnje, starost in zrelost, spol, spolna identiteta in/ali spolna usmerjenost, raven izobrazbe in morebitna ranljivost, vključno s telesnimi in psihološkimi zdravstvenimi težavami in travmo (⁷¹). Morebitna obstoječa poročila o otroku, kot so zdravniška poročila, ocene ranljivosti ali drugi dokumenti, ki so na voljo kadar koli med procesom, je treba dokumentirati in ustrezno upoštevati.

3.4 Morebitna povečana tveganja in ranljivosti

Pomembno je, da se raziščejo in ocenijo morebitna tveganja, vključno s skritimi tveganji, s katerimi se otrok morda srečuje. Ta tveganja je treba zabeležiti in označiti posebne pomisleke, ki so bili ugotovljeni. Primeri vključujejo razmere, ko:

- se otrok srečuje z zlorabo ali nasiljem ali obstaja verjetnost za to;
- je žrtev trgovine z ljudmi;
- ima kakšne posebne potrebe – zdravstvene ali psihološke – ali druge ranljivosti;
- ni sposoben za potovanje;
- načrtuje pobeg ali obstaja tveganje za pobeg;
- morebitni drugi pomisleki, ki jih ima otrok ali katera koli druga oseba ali so zaznani/ dokumentirani med razgovori ali v strokovnih poročilih.

Ta tveganja bi morala biti jasno navedena, vključiti pa je treba tudi načrt za obravnavo pomislekov s kratko- in dolgoročnimi rešitvami, ki jih upoštevajo organi za zaščito otroka. Če bi bile ugotovljene kakšne ranljivosti ali tveganja za otroka, mora biti o tem obveščen skrbnik/zastopnik in/ali se je treba z njim o tem posvetovati.

Če so ugotovljena tveganja ali ranljivosti, je treba oceniti, ali otrok potrebuje posebna postopkovna jamstva in ali ga je treba napotiti po podporo in/ali nadaljnjo oceno znotraj azilnega organa ali k drugemu ponudniku storitve ali organu, na primer k organu za sprejem ali organu za zaščito otroka, da se zagotovita otrokova **varnost in dobro počutje**. Taka napotitev je lahko za strokovno ali pravno svetovanje. Primer je napotitev otrok žrtev trgovine z ljudmi v ustrezne mehanizme za napotitev ter zagotavljanje komunikacije s sistemi mednarodne zaščite in sistemi za boj proti trgovini z ljudmi.

Napotitev za pomoč z vidika posebnih potreb bi morala potekati, kot je določeno, na primer za zdravniško ali psihološko oskrbo in podporo ali materialno pomoč, tj. za invalidne otroke. Ne smejo pa se vključevati nobeni sklepi v zvezi z zdravstveno diagnozo otroka prosilca ali oseb, ki ga spremljajo, razen če je priloženo medicinsko poročilo.

Lahko se zahteva dodatna strokovna (medicinska, pravna) ocena, da se zagotovi izvajanje posebnih postopkovnih jamstev v celotnem azilnem postopku. Na primer, strokovna ocena nasilja/zlorabe lahko omogoči zagotovitev posebne pomoči za obravnavo travme, do katere je s tem prišlo. To lahko vključuje na primer prošnjo za pomoč medicinskih ali drugih strokovnjakov. Morda se lahko za to zahteva tudi soglasje otroka in/ali skrbnika/zastopnika. Z vsakim sprejetim ukrepom je treba zagotoviti, da bo v največjo korist otroka in da se azilni postopek ne podaljšuje po nepotrebnem.

3.5 Različne postopkovne poti

Kadar se za otrokov primer uporabijo različni postopki, je treba oceniti največjo korist otroka. Po potrebi je treba vzpostaviti usklajevanje z drugimi ustreznimi organi.

⁽⁷¹⁾ Poglej elemente za premislek o največji koristi, opisane v Splošni pripombi št. 14 (2013) Odbora za pravice otroka o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist (čl. 3, odst. 1), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14, od str. 13 dalje.

Dublinska uredba

Dublinska uredba III zagotavlja zaščitne ukrepe za otroke brez spremstva, kadar se razmišlja, ali bi bila predaja v drugo državo članico v največjo korist otroka. Ocena največje koristi otroka bi morala v skladu z Dublinsko uredbo III vključevati vse ustrezne elemente največje koristi otroka, pomembnost, ki se pripisuje vsakemu elementu, pa je odvisna od njegove povezave z drugimi. V členu 6(3) Dublinske uredbe III je določeno – čeprav to ne tvori izčrpnega seznama –, da je treba upoštevati naslednje elemente: možnosti ponovne združitve družine, dobro počutje in družbeni razvoj otroka, vprašanja varnosti in varovanja, zlasti v primerih, ko obstaja nevarnost, da otrok postane žrtev trgovine z ljudmi, ter stališča otroka v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.

Največja korist otroka je najpomembnejše vodilo za vse ukrepe na podlagi Dublinske uredbe III.

Postopki na mejah in pospešeni postopki

Poleg tega bi morala biti otrokova korist glavno vodilo pri sprejemanju odločitev v skladu z drugim odstavkom člena 24(3) direktive o azilnih postopkih (prenovitev). Azilni organi ne uporabijo ali prenehajo uporabljati pospešene postopke ali postopke na mejah, kadar prosilec, ki potrebujejo posebna postopkovna jamstva (kot so otroci brez spremstva ali ločeni otroci) ni mogoče zagotoviti ustrezne podpore v okviru takih postopkov.

Poleg tega se lahko v skladu s členom 25(6)(b) direktive o azilnih postopkih (prenovitev) pospešeni postopek ali postopek na meji za otroke brez spremstva **uporablja samo**, če:

- prosilec prihaja iz varne izvorne države;
- je prosilec vložil naknadno prošnjo (ki ni nedopustna);
- prosilec lahko pomeni grožnjo za nacionalno varnost ali javni red;
- se uporablja koncept varne tretje države (samo za postopek na meji);
- je prosilec predložil ponarejene dokumente (samo za postopek na meji);
- je prosilec zlonamerno uničil ali odsvojil osebni dokument ali potno listino (samo za postopek na meji).

Zadnja dva razloga se uporabljata le v posameznih primerih, kadar obstajajo tehtni razlogi, da se šteje, da skuša prosilec prikriti pomembne elemente, zaradi katerih bi bila verjetno izdana negativna odločba, in če je imel prosilec vse možnosti, da predstavi utemeljene razloge za ravnanje.

Pri izvajanju koncepta varne izvorne države in koncepta varne tretje države morajo države članice upoštevati osebne/posebne okoliščine, ki vključujejo izvzetje otrok brez spremstva iz njihove prošnje, kjer je to primerno. Koncepta postopka na meji in pospešenega postopka nista namenjena za največjo korist otroka. V obeh postopkih, na meji in v pospešenem postopku, so možnosti za pridobitev ustreznih informacij in svetovanja ter čas za pripravo otrokovega primera bolj omejeni.

Številni otroci so primorani predložiti ponarejene dokumente ali uničiti svoje dokumente, ker se bojijo negativnih posledic ali jih to prisilijo storiti tihotapci ali drugi odrasli. Če se predhodno navedena merila ne razlagajo v skladu z največjo koristjo otroka, lahko vodijo do tega, da se ranljivi otroci, ki so brez spremstva ali ločeni, usmerijo v postopke, v katerih so njihove pravice do informacij, svetovanja in časa za pripravo njihovega primera omejene ter potencialno ogrozijo njihovo zaščito.

Druge postopkovne poti

V razmerah, ko so lahko v otrokovo največjo korist postopkovne poti in pravni statusi, drugačni od prošnje za mednarodno zaščito, bi morali v sodelovanju z ustreznimi organi in z vključitvijo otrokovega skrbnika/zastopnika, priporočiti ustrezne rešitve v skladu z nacionalnim pravom in prakso. Take rešitve lahko vključujejo napotitev otroka na postopke, značilne za žrtve trgovine z ljudmi ali, na primer, osebe brez državljanstva ali tiste, ki hkrati zasledujejo več kot eno pravno pot.

3.6 Imenovanje sorodnika/odraslega spremljevalca za varuha/skrbnika

Varuh/skrbnik ⁽⁷²⁾ **ločenega otroka** ima pomembno vlogo pri podpiranju procesa največje koristi otroka. Ko otrok poda izjavo o svojih stališčih o določeni zadevi, je priporočljivo, da svoja stališča izrazijo tudi odrasli, ki ga spremljajo, zlasti kadar so bili imenovani za varuha/skrbnika.

Neodvisni varuh otroka brez spremstva, ki ga je imenoval ustrezen nacionalni organ ali sodišče, bi moral dobiti na voljo tudi druge načine, da izrazi svoja stališča o največji koristi otroka.

Tudi sam odnos ločenega otroka z varuhom/skrbnikom je treba oceniti v sklopu uravnoteženja elementov največje koristi. To velja predvsem za ločene otroke, pri katerih je odrasli spremljevalec sorodnik, ki je lahko imenovan za varuha/skrbnika. Treba je opraviti razgovor s sorodnikom ali odraslim, ki ga spremlja, da se razjasnijo vprašanja v zvezi s skrbništvom in/ali ureditvami oskrbe. Prav tako je treba pred imenovanjem varuha/skrbnika oceniti odnos med sorodnikom ali odraslim spremljevalcem in otrokom. Organi za zaščito otroka bi morali oceniti tudi odnos med otrokom in družinskimi člani varuha, njihovo oceno pa je treba upoštevati.

Preden se oblikuje priporočilo o največji koristi otroka, je treba dodatno preučiti vse pomisleke v zvezi z ureditvami oskrbe/zastopanja. V primeru pomisleka o odnosu je treba razmisliti, ali je potrebna navzočnost varuha/skrbnika med otrokovih osebnim razgovorom in ali bi moral biti namesto tega raje navzoč odvetnik. Ko postane odgovorni uradnik pozoren na to, da za otroka ni ustrezno poskrbljeno ali da se srečuje s težavami s sedanjim varuhom, bi moral opozoriti na ta vprašanja in o njih poročati pristojnim organom, vključno z organi za zaščito otroka.

⁽⁷²⁾ Fizična oseba iz otrokove neposredne bližine/sorodnik.

4. Ranljivost in kazalniki tveganja za otroke

Otroci, ki zaprosijo za mednarodno zaščito, so v posebno ranljivem položaju. Pomembno je, da lahko odgovorni uradniki prepoznajo vse kazalnike dodatnih ranljivosti in posebne potrebe ter so pripravljeni ukrepati. To so lahko med drugim otroci, ki so žrtve trgovine s ljudmi ali jim ta grozi, otroci, ki so preživeli druge hude oblike psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja ali nasilja na podlagi spola, vključno s pohabljanjem/obrezovanjem ženskih spolovil, prisilno ali prezgodnjo poroko, telesno in duševno škodo ter drugo obliko zlorabe ali izkoriščanja, otroške vodje gospodinjstva, otroci brez državljanstva, mladoletni starši, otroci, ki so sodelovali v oboroženih skupinah, otroci, ki so preboleli hude bolezni, otroci z duševnimi boleznimi itd.

Dejavniki, ki postavljajo otroke v razmere povečanega tveganja, lahko vključujejo tveganja v širšem varovanem okolju in tveganja, ki so posledica posameznih okoliščin, ob upoštevanju skupnih učinkov izpostavljenosti več dejavnikom tveganja [...] ⁽⁷³⁾.

Kadar je prepoznano tako tveganje, je zelo pomembna vloga organa, ki obdeluje prošnjo za mednarodno zaščito, da otroka napoti na specialistične institucije/organizacije za ustrezno ukrepanje in podporo, zlasti kadar je zastopnik/skrbnik ne daje. Azilni organ je odgovoren za to, da v sodelovanju z organi za zaščito otroka prepozna ogroženega otroka, vendar tudi za to, da poskrbi za vključitev specialističnega subjekta. Posebej bi azilni organi morali preučiti kazalnike tveganja in izkušnje otrok kot elemente, ki prispevajo k vsebini azilnega zahtevka (npr. za preganjanje, ki se nanaša na otroka, glej zgoraj Ocenjevanje otrokove prošnje).

Opomba: Pogrešani otroci postanejo ranljivejši. Treba bi bilo oceniti tveganje, da otrok iz kakršnega koli razloga izgine/je pogrešan iz svojega prebivališča, vključno s poskusom prečkanja meje v drugo državo EU+. Tveganje se lahko zmanjša z ustreznim obveščanjem otroka o azilnih postopkih in pričakovanih rokih ter s tem, da se otroku redno zagotavljajo jasne, razumljive in letom primerne informacije, občasno o konkretnih posledicah in tveganjih poskusa potovanja v drugo državo EU+, bodisi sam bodisi s podporo kriminalnih omrežij ali tihotapcev. Tveganje zmanjša tudi prednostna obravnava primera.

Otroci v spremstvu staršev

V azilnih postopkih so otroci brez spremstva in ločeni otroci zlahka prepoznavni kot ogroženi, ogroženi pa so lahko tudi otroci v spremstvu staršev. Ta tveganja se zlahka podcenjujejo ali spregledajo. Potrebe otroka je treba obravnavati neodvisno od tega, ali je registriran kot vzdrževani družinski član svojih staršev ali ne. V primerih, ko sta si korist otroka in korist enega od staršev v navzkrižju, postanejo nekateri prej opisani zaščitni ukrepi, kot so dostop do neodvisnega skrbnika (v primerih problemov s skrbništvom), do pravnega nasveta ali pravnega svetovalca, posebno pomembni za otroka s spremstvom. Nacionalni azilni organ bi moral skupaj s subjekti za zaščito otroka oceniti, ali bi bilo treba razgovor z otrokom opraviti v navzočnosti pravnega svetovalca namesto v navzočnosti njegovih staršev, ali bi starši morali imeti dostop do otrokovega spisa o zadevi, ki vključuje zaupne podatke, ter ali bi bilo treba za otroka in starše sprejeti ločene odločitve o njihovih prošnjah za mednarodno zaščito. Izredno pomembno je, da se otrokove izjave ne uporabijo proti otroku, ko se preučuje njegova prošnja za mednarodno zaščito ali ko se preučuje primer njegovih staršev. Otroka je treba med razgovorom o tem obvestiti in ga pomiriti. Previdnost je potrebna tudi pri otrokovih izjavah, uporabljenih proti staršem.

⁽⁷³⁾ UNHCR, Sklep o ogroženih otrocih št. 107, A/AC.96/10485, oktober 2007.

Primer iz prakse

Danska priporoča, naj bodo azilni organi zelo previdni pri uporabi izjav otroka v primeru staršev, kadar izjave vplivajo na primer negativno, zlasti če tvegajo, da bodo otroka postavili v položaj, ko bo morda podvržen povračilnim ukrepom staršev.

Vendar pa danski organi menijo, da se otrokove lastne izjave lahko uporabijo v otrokovem primeru, odvisno od starosti in zrelosti otroka ter odvisno od okoliščin, v katerih so bile dane.

Na splošno bi nacionalni azilni organ moral zagotoviti, da otrok nikoli, kadar se obravnava tak primer, ni postavljen v položaj, ki bi mu povzročal škodo. Odvisno od okoliščin se zaupne informacije staršem ne dajejo brez otrokovega soglasja. Vedno, kadar so opaženi znaki zlorabe, zanemarjanja in/ali izkoriščanja, odgovorni uradnik zagotovi, da so ustrezni organi o tem obveščeni ter da otrok dobi pomoč in oskrbo.

Ločeni otroci

Ločenim otrokom grozijo različna tveganja, ki lahko prizadenejo njihovo življenje, preživetje in razvoj, zato je treba sprejeti ukrepe, s katerimi se zaščitijo pred temi tveganji ⁽⁷⁴⁾.

Ločeni otroci se lahko spopadajo s posebnimi tveganji, ki vodijo v to, da postanejo žrtve zlorabe v rokah odraslih, ki jih spremljajo, ali drugih subjektov. To velja zlasti, kadar odrasla oseba ni sposobna zagotoviti učinkovite oskrbe za otroka ali lahko otroka zlorablja ali zanemarja. Posebno pomembno je preveriti povezave in zveze med otrokom in odraslim ter zagotoviti, da je odnos v največjo korist otroka. Morebitne posledice razmer trgovine z ljudmi in/ali tihotapljenja na največjo korist otroka je treba skrbno oceniti. Hkrati je to, da se otroku ne dovoli stik z odraslo osebo, ki ga spremlja in je morda edina oseba, ki ji otrok zaupa v razmerah razselitve, lahko škodljivo za otroka. Zato je treba vse ustrezne elemente skrbno preučiti v skladu z največjo koristjo otroka. Za otroke žrtve trgovine z ljudmi je lahko ločitev od staršev bodisi rezultat ali dejavnik tveganja, da postane žrtev trgovine z ljudmi ⁽⁷⁵⁾. To je pomembno v odnosu do premislekov glede varnosti in varovanja, kadar obstaja tveganje, da otrok postane žrtev trgovine z ljudmi.

Poročeni otroci

Otroške poroke vključujejo enega zakonca, mlajšega od 18 let, ali oba. Čeprav lahko ta pojav prizadene dekleta in fante, večino negativnih posledic utrpijo dekleta. Poročeni otroci imajo lahko veliko starejšega zakonca. V takih primerih so dekleta na splošno ranljivejša. Poročena dekleta pogosto zanosijo, ko so še najstnice, zato pri njih lahko pride do nevarnih komplikacij med nosečnostjo in porodom. Poročena dekleta in fantje so lahko izpostavljeni okužbi s spolno prenosljivimi boleznimi, vključno z virusom HIV, in lahko doživijo nasilje intimnega partnerja.

Odbor za pravice otroka priporoča določitev najnižje starosti za poroko s privolitvijo staršev in brez nje na 18 let, za dekleta in fante ⁽⁷⁶⁾.

Svet Evrope poziva svoje države članice, naj „določijo ali dvignejo najnižjo zakonsko določeno starost za poroko žensk in moških na 18 let“ ter jih nadalje poziva, naj „se vzdržijo priznavanja prisilnih porok in otroških porok, sklenjenih v tujini, razen kadar bi bilo priznanje v največjo korist žrtev glede na učinke poroke, zlasti za zavarovanje pravic, ki jih sami drugače ne bi mogli zahtevati“ ⁽⁷⁷⁾.

⁽⁷⁴⁾ Odbor za pravice otroka, *General comment No. 6 (2005): Treatment of Unaccompanied and Separated Children Outside their Country of Origin* (Splošna pripomba št. 6 (2005) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora), 1. september 2005, CRC/GC/2005/6, odst. 23–24.

⁽⁷⁵⁾ FRA, *Handbook on Guardianship systems for children deprived of parental care in the European Union — with a particular focus on their role in responding to child trafficking* (Priročnik o sistemih skrbništva nad otroki brez starševske oskrbe v Evropski uniji – z osredotočenostjo na njihovo vlogo pri odzivu na trgovino z otroki), oktober 2015.

⁽⁷⁶⁾ Odbor za pravice otroka, *General Comment No. 4 (2003) Adolescent Health and Development in the Context of the Convention on the Rights of the Child* (Splošna pripomba št. 4 (2003) o zdravju in razvoju mladostnikov v okviru Konvencije o otrokovih pravicah), 1. julij 2003, CRC/GC/2003/4.

⁽⁷⁷⁾ Parlamentarna skupščina Sveta Evrope, *Resolucija 1468 (2005) o prisilnih porokah in otroških porokah*, 5. oktober 2005.

Poročeni otroci bi morali imeti pravice in posebna postopkovna jamstva v okviru pravnega reda EU o azilu. V skladu s pregledom, ki ga je opravil urad FRA v vseh državah članicah, najnižja starost, ki se zahteva za poroko, sovpada s polnoletnostjo in je določena na 18 let – z izjemo **Škotske**, kjer je starost za poroko 16 let, kar je tudi starost polnoletnosti. Večina nacionalnih zakonodaj predvideva možnost poroke pred doseženo polnoletnostjo s privolitvijo staršev in/ali sodnega ali upravnega organa. Samo na **Danskem**, v **Nemčiji**, na **Nizozemskem** in **Švedskem** (pa tudi **Poljskem**, vendar samo za moške) ni nobene možnosti poroke pred starostjo 18 let ⁽⁷⁸⁾. V skladu z odzivi na vprašalnik EASO iz leta 2017 ⁽⁷⁹⁾ se poročeni otroci obravnavajo kot otroci brez spremstva v **AT, BE, CH, CY, DE, EL, FI, LT, NL, NO, PL, SK** in **SE**. V **Estoniji, Sloveniji** in **Španiji** to velja, če so mlajši od 15 ali 16 let.

Pravni red na področju azila v svoji opredelitvi otroka brez spremstva izrecno ne izključuje poročenih otrok ⁽⁸⁰⁾. Razen če zakon ali praksa zadevne države EU+ ne priznava poroke, se poročeni otrok torej mora šteti za otroka brez spremstva in je upravičen do posebnih postopkovnih jamstev, ki so na voljo otrokom brez spremstva na podlagi direktive o azilnih postopkih (prenovitev), ali za otroka v spremstvu staršev/zakonitega skrbnika. V **Estoniji** in **Španiji** to velja, če so mlajši od 16 let, v **Sloveniji** pa, če so mlajši od 15 let.

V starostni kategoriji od 15 do 18 let se zakoni in/ali prakse v državah članicah razlikujejo glede priznavanja odgovornosti odraslega zakonca za svojega mladoletnega zakonca. V večini držav članic otroške poroke niso dovoljene in jih zakon/praksa ne priznava. Če mladoletni zakonec potuje samo s svojim odraslim zakoncem in ga ne spremljajo starši/mentor, se poročeni otrok šteje za otroka brez spremstva.

Ko je največja korist otroka glavno vodilo ⁽⁸¹⁾ v azilnih postopkih poročenega otroka, je treba skrbno preučiti odnos med otrokom in njegovim zakoncem, vključno z zaslišanjem otroka o naravi poroke, kako želi nadaljevati, ali želi ostati s svojim zakoncem ali se želi ločiti.

Ker otrok ne more pristati na poroko, bi morali o tem, ali je za otroka koristno, da ostane z odraslim zakoncem, odločiti socialni delavec in/ali organi za zaščito otroka ob upoštevanju otrokove zaščite in povzeka vseh elementov največje koristi otroka – med drugim predvsem vprašanja varnosti in varovanja.

Pomembno je upoštevati, ali ima par otroke in s tem pravico do enotnosti družine ter ali morda obstajajo dodatni pomisleki glede zaščite teh otrok. Posebej je treba oceniti tudi največjo korist otrok poročenega otroka.

Ko je ugotovljeno, da je v največjo korist otroka, in samo v takem primeru, se lahko razmišlja o tem, ali bi bilo treba otroka in zakonca ocenjevati v istem spisu o zadevi.

Kadar je otrok tudi eden od staršev, je treba uvesti dodatne varstvene in zaščitne ukrepe. Zlasti je treba za oba otroka upoštevati načelo največje koristi.

V položaju, ko je otrok ločen od svojih staršev/zakonitega skrbnika, bi morali organi države EU+ zagotoviti, da se zakonec ne imenuje za otrokovega skrbnika.

Tesno sodelovanje organa za zaščito otroka in drugih ustreznih organov v državah EU+ je potrebno, da se v celotnem postopku zagotovi zaščita poročenega otroka.

Zgoraj navedena vprašanja lahko vplivajo na ureditve sprejema in standarde sprejema/namestitve. Toda to ostaja zunaj področja uporabe tega praktičnega vodnika ⁽⁸²⁾.

⁽⁷⁸⁾ FRA, *Mapping minimum age requirements with respect to the rights of the child in the EU: Marriage with consent of a public authority and/or public figure* (Pregled zahtev glede najnižje starosti v zvezi s pravicami otroka v EU: Poroka s soglasjem javnega organa in/ali javne osebe), 2017.

⁽⁷⁹⁾ Predstavljeno na letni konferenci EASO o otrocih, decembra 2017.

⁽⁸⁰⁾ Člen 2(l) direktive o zahtevanih pogojih (prenovitev).

⁽⁸¹⁾ Za več informacij o gradivu v zvezi z najnižjo starostjo poročenih otrok in kako to urejajo zakoni držav članic, glej FRA, *Mapping minimum age requirements with respect to the rights of the child in the EU: Marriage with consent of a public authority and/or public figure* (Pregled zahtev glede najnižje starosti v zvezi s pravicami otroka v EU: Poroka s soglasjem javnega organa in/ali javne osebe), 2017.

⁽⁸²⁾ Glej EASO, *Smernice urada EASO o pogojih za sprejem: operativni standardi in kazalniki* (Smernice o standardih in kazalnikih za sprejem otrok), september 2016.

Otrok žrtev trgovine z ljudmi

Organi morajo biti pozorni na morebitno tveganje za trgovino z otroki. Pri uravnoveženju elementov največje koristi otroka in tveganja, da preprodajalci dajejo videz ali se pretvarjajo, da so odrasli spremljevalci, je treba upoštevati vprašanja varnosti in varovanja. Omejeno prepoznavanje, neustrezen dostop do informacij o pravicah žrtev ter neučinkoviti mehanizmi za napotitev na nacionalni in nadnacionalni ravni ⁽⁸³⁾ še naprej preprečujejo žrtvam trgovine z ljudmi dostop do pravic, do katerih so upravičene ⁽⁸⁴⁾. Bistveno je zagotoviti, da sistemi mednarodne zaščite komunicirajo s sistemi za boj proti trgovini z ljudmi in nacionalnimi mehanizmi za napotitev ter so povezani z njimi ⁽⁸⁵⁾. Usklajeni protokoli in standardni operativni postopki bi morali biti načrtovani z vključitvijo različnih usposobljenih subjektov in institucij, da bi bila tako ta povezava učinkovitejša ⁽⁸⁶⁾. Za otroke žrtve trgovine z ljudmi bi bilo treba zagotoviti, da se službe za zaščito otroka vključijo v mehanizme za napotitev. Trenutno pa so možnosti še vedno omejene ⁽⁸⁷⁾.

Orodje urada EASO za identifikacijo oseb s posebnimi potrebami (ipsn.easo.europa.eu/si) vključuje dragocene informacije o identifikaciji žrtev trgovine z ljudmi.

Modul načrta usposabljanja urada EASO o spolu, spolni usmerjenosti in spolni identiteti vsebuje pododdelek o trgovini z ljudmi.

Leta 2017 je bil pripravljen in uveden poseben modul o trgovini z ljudmi. Več informacij je na voljo na spletnem naslovu <https://www.easo.europa.eu/training>.

Glej tudi Evropska komisija, *Guidelines for the identification of victims of trafficking in human beings, Especially for Consular Services and Border Guards* (Smernice za identifikacijo žrtev trgovine z ljudmi, zlasti za konzularne službe in mejne policiste), 2013.

Za otroke, ki so bili prepoznani kot žrtve trgovine z ljudmi, bi bilo treba uporabljati nacionalni mehanizem za napotitev ⁽⁸⁸⁾ ali podobno strukturo/mehanizem. Odgovorni uradnik (ki se posvetuje z zakonitim skrbnikom) bi moral shraniti datoteko, oceniti potrebe po mednarodni zaščiti in otrokov primer napotiti tudi na obstoječe posebne postopke za žrtve trgovine z ljudmi. Uradnik za azil bi moral poznati zakonske možnosti in vedeti, ali lahko otrok nadaljuje hkrati v obeh postopkih. To bi bilo odvisno tudi od nacionalnih zakonskih okvirov in prakse.

Dokumentirati bi bilo treba zlasti navedbo otroka, ki je bil žrtev trgovine ali obstaja tveganje, da bo to postal v prihodnje, ter vsak nadaljnji stik z omrežji trgovine z ljudmi ali drugimi kriminalnimi omrežji ali osebami, ki so zlorabile otroka. To velja ne glede na to, ali se je pojavilo v državi izvora ali med potovanjem v državah tranzita. Po potrebi je treba sprejeti nadaljnje ukrepe.

Otroci, ki so žrtve trgovine z ljudmi, se ne smejo zaznavati in obravnavati kot kriminalci. Njihova zaščita, pomoč in nadomestilo škode morajo dobiti ustrezno prednost. Tudi tveganja, značilna za spol, nosečnost in druge ranljivosti je treba upoštevati kot del njihove zaščite. Kaznivo dejanje trgovine z ljudmi je močno

⁽⁸³⁾ Mednarodna organizacija za migracije je postavila spletno platformo, ki predstavlja model nadnacionalnega mehanizma za napotitev, ki je rezultat projekta nadnacionalnega ukrepa s financiranjem EU (TACT) in je bil razvit kot končni rezultat strategije EU za odpravo trgovine z ljudmi za obdobje 2012–2016, ki je na voljo na strani [url](#). Kot končni rezultat strategije EU za obdobje 2012–2016 je projekt o modelu za nadnacionalno napotitev, ki ga je financirala Komisija, na voljo na strani [url](#).

⁽⁸⁴⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu, [Poročilo o ukrepih na podlagi strategije EU za odpravo trgovine z ljudmi in opredelitev nadaljnjih konkretnih ukrepov](#), 4. december 2017, COM(2017) 728 final (Poročilo o nadaljnjem spremljanju).

⁽⁸⁵⁾ Komisija, [Poročilo o napredku](#), COM(2016) 267 final; Euroapol, *Situation Report on THB (Poročilo o stanju trgovine z ljudmi)*, 765175(2016); Komisija, [Poročilo o nadaljnjem spremljanju](#), COM(2017) 728 final.

⁽⁸⁶⁾ Službe Komisije, [Spremno poročilo o napredku](#), SWD(2016) 159 final.

⁽⁸⁷⁾ Komisija v [Poročilu o napredku](#), COM(2016) 267 final, navaja, da bi moral celostni pristop k zaščiti otroka temeljiti na standardih KOP, vključno z največjo koristjo otroka in krepitev sistemov skrbništva. FRA, [Priročnik o sistemih skrbništva nad otroki brez starševske oskrbe](#), 2014, je osredotočen na otroke, ki so žrtve trgovine z ljudmi. S posebnim sklicevanjem na skrbnike je priročnik FRA osredotočen na otroke žrtve trgovine z ljudmi.

⁽⁸⁸⁾ Nacionalni mehanizem za napotitev je postopek za identifikacijo in podporo žrtvam, ki je bil oblikovan za olajšanje sodelovanja med agencijami, vključenimi v primere trgovine z ljudmi, ter omogoča izmenjavo informacij med policijo, obmejno policijo, uradniki za azilne primere ter drugimi ustreznimi organi in nevladnimi organizacijami o morebitnih žrtvah in zagotavljanju podpore.

spolno zaznamovano, trgovina z ljudmi, namenjena spolnemu izkoriščanju, ostaja prevladujoča oblika in žrtve so predvsem ženske in dekleta ⁽⁸⁹⁾.

Druge vrste ocene ranljivosti

Pogosto je treba oceno ranljivosti opraviti zaradi uporabe posebnih postopkovnih in sprejemnih jamstev ali otroka usmeriti v najprimernejši postopek ⁽⁹⁰⁾. V tem primeru je treba ugotovitve vključiti v analizo in jim dodeliti ustrezno težo v procesu uravnoteženja elementov, pomembnih za največjo korist otroka.

Kazalnik ranljivosti ali tveganja lahko povzroči potrebo po prednostni razvrstitvi otrokovega primera ali odložitvi obravnave primera. Morda je med azilnimi postopki potrebna dodatna pozornost strokovnjakov za trgovino z ljudmi, pohabljanje/obrezovanje ženskih spolovil ali druge teme. Lahko so potrebni nadaljnji ukrepi in napotitve, ki jih je treba dokumentirati. Zagotovljena mora biti zaščita otroka, zato bi morali ustrezni organi (azilni, sprejemni, za zaščito otroka, policija, ki je dolžna odvrnati škodo, in kateri koli drugi organi) uvesti mehanizme usklajevanja, ki omogočajo izmenjavo informacij, pomembnih za otroka. Mehanizmi usklajevanja bi morali izpolnjevati predpise o zasebnosti, natančno določiti potrebo po napotitvi in način za posredovanje primera najprimernejšemu organu.

Orodje urada EASO za identifikacijo oseb s posebnimi potrebami (IPSN)

Za podporo državam članicam pri identifikaciji in oceni posebnih potreb glede postopkovnih in sprejemnih jamstev je urad EASO izdelal interaktivno spletno orodje, ki je javno dostopno v številnih jezikih EU.

Orodje za identifikacijo oseb s posebnimi potrebami je intuitiven, praktičen instrument, namenjen podpiranju pravočasne in tekoče identifikacije posameznih posebnih potreb brez specializiranega znanja. Opira se na pregled kazalnikov, povezanih z različnimi kategorijami oseb z morebitnimi posebnimi potrebami.

Ko uporabnik pripravi ustrezne informacije, lahko natisne ali shrani poročilo, vključno z izbranimi elementi. Preden poročilo shrani in/ali natisne, ga lahko dodatno prilagodi posameznemu primeru.

Vključitev orodja za identifikacijo oseb s posebnimi potrebami v nacionalni mehanizem, ki je v skladu s standardi v tem praktičnem vodniku, je priporočena kot dobra praksa.

Orodje je na voljo na naslovu <https://ipsn.easo.europa.eu/sl>.

⁽⁸⁹⁾ Komisija, [Poročilo o nadaljnjem spremljanju](#), COM(2017) 728 final; Komisija, [Poročilo o napredku](#), COM(2016) 267 final. V sklopu strategije EU za odpravo trgovine z ljudmi za obdobje 2012–2016 sta bili objavljeni študija o vidiku spola v trgovini z ljudmi in študija o zelo ogroženih skupinah. Povezava do študij je na voljo na spletnem mestu EU o boju proti trgovini z ljudmi (publikacija *EU anti-trafficking action 2012-2016 at a glance*) oziroma je dostopna na [url](#).

⁽⁹⁰⁾ Npr. za namen izvzetaja iz postopka na meji ali iz pospešenega postopka, kot je navedeno v direktivi o azilnih postopkih. V direktivi o azilnih postopkih je predpisano, da se posebni postopki ne bi smeli uporabljati za otroke brez spremstva in druge ranljive osebe, razen če lahko država članica zagotovi, da bo priskrbel dodatna potrebna jamstva skozi take postopke.

PRILOGA I – Predloga za največjo korist otroka ⁽⁹¹⁾

Ta predloga/kontrolni seznam ponuja neizčrpan in nehierarhični seznam elementov največje koristi otroka in povezanih zaščitnih ukrepov v mednarodni zaščiti. Vendar pa uporaba kontrolnega seznama ne more služiti za zmanjšanje resnične skrbi za blaginjo otroka na preprosto enkratno preverjanje namesto stalnega procesa.

To predlogo/kontrolni seznam je treba prilagoditi nacionalnim postopkom in uporabiti kot dokaz v otrokovi datoteki, da je bilo glavno vodilo njegova največja korist. To je stalen proces in zato je predloga lahko aktiven dokument, ki ga uporablja kateri koli uradnik, ki dela v azilnem procesu, in dokumentira, kako je največja korist otroka ves čas glavno vodilo.

Če ni bil uveden kateri od zaščitnih ukrepov ali niso bile zbrane potrebne informacije, je to treba navesti in opisati razloge, zakaj tega ni bilo mogoče storiti. Ta predloga/kontrolni seznam je mišljena kot smernice, ki naj pomagajo zagotoviti, da so zbrane in dokumentirane ključne informacije in uvedeni zaščitni ukrepi.

PREDLOGA/KONTROLNI SEZNAM ZA NAJVEČJO KORIST OTROKA			
PREDLOGA/KONTROLNI SEZNAM ZA ZAŠČITNE UKREPE (kot del spisa o zadevi)	DA	NE	PRIPOMBE
V spisu o zadevi: dodajte, kdo je zagotovil vhodne podatke o največji koristi (npr. skrbnik, vzgojitelj/učitelj, rejnik, psiholog v sprejemnem centru itd.).			
Otrokova varnost je zagotovljena ves čas procesa.			
Največjo korist otroka so pred azilnim postopkom ocenili usposobljeni uradniki organov za zaščito otroka/socialni delavci. Subjekti, vključeni v oceno (spustni seznam, če gre za elektronsko podatkovno zbirko).			
Otrokova prošnja je bila prednostno obravnavana in dolžina trajanja je bila prilagojena.			
Otrok je izvzet iz postopka na meji in pospešenega postopka, kadar je to ustrezno.			
Otroku se omogočita primeren počitek in obdobje za okrevanje.			
Neodvisni in kvalificirani skrbnik/zastopnik je bil imenovan v najkrajšem možnem času po začetku postopka in je ostal vključen v vseh stopnjah – z njim so se posvetovali, podal je svoja (otrokova) stališča v postopku.			
Otrokov skrbnik/zastopnik je (bil) navzoč pri vsakem razgovoru z otrokom.			
Otrok je imel pravno svetovanje in svetovalec je (bil) navzoč pri vsakem razgovoru z otrokom.			
Specializiran in/ali usposobljen tolmač je bil na voljo ves čas procesa.			

⁽⁹¹⁾ Elianne Zijlstra v svoji doktorski disertaciji opisuje model za nedvoumno razlago koncepta največje koristi otroka. V tem modelu so druga z drugo povezane pravice, določene v členih 3 in 6 KOP. Tako imenovani model največje koristi otroka vsebuje 14 pedagoških okoljskih razmer, ki se uporabljajo za družinsko in družbeno področje. Ti pogoji so razdeljeni med „trenutni družinski položaj“, ki vključuje „telesno dobro počutje: 1. ustrezno telesno nego in 2. varno neposredno naravno okolje“, pa tudi „družino, varstvo in vzgojo“, vključno s „3. učinkovitim ozračjem; 4. spodbudno, prožno strukturo vzgoje; 5. ustreznimi zgledi staršev; 6. koristjo“. Drugič, „družina, prihodnost in preteklost“ zajema „7. neprekinjenost pogojev vzgoje, prihodnjo perspektivo“. Tretjič, „družba, trenutni položaj“ zajema „8. varno širše naravno okolje; 9. spoštovanje; 10. socialno omrežje; 11. izobrazbo; 12. stike z vrstniki; 13. ustrezne zgled v družbi“. Zadnji element je vsebovan v četrtem glavnem naslovu „družba, prihodnost in preteklost“, ki ga sestavlja „14. stabilnost življenjskih okoliščin, prihodnja perspektiva“. E. Zijlstra, *In the best interest of the child? A study into decision-support tool validating asylum-seeking children's rights from a behavioural scientific perspective* (V največjo korist otroka? Študija o orodju v pomoč odločanju pri vrednotenju pravic otrok pri iskanju azila z vedenjskega znanstvenega vidika), Groningen: Univerza Groningen, 2012 na voljo na [url](#).

PREDLOGA/KONTROLNI SEZNAM ZA NAJVEČJO KORIST OTROKA			
PREDLOGA/KONTROLNI SEZNAM ZA ZAŠČITNE UKREPE (kot del spisa o zadevi)	DA	NE	PRIPOMBE
Otrok je ustrezno obveščen na starosti primeren način in v jeziku, ki ga razume, hkrati pa je bilo poskrbljeno, da razume azilni postopek. Otrokov razumevanje je bilo preverjeno.			
Otrok je imel možnost, da izrazi svoja stališča, in ta so bila upoštevana v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo pri vseh odločitvah, sprejetih v celotnem azilnem postopku.			
Otrokova stališča in izjave so bili pri ocenjevanju njegove največje koristi upoštevani ločeno od stališč in izjav njegovih staršev.			
Stališča skrbnika (in/ali staršev/družinskih članov) so bila zabeležena in dana na voljo odgovornemu organu.			
Zaupnost procesa je bila spoštovana in otroku pojasnjena.			
Utemeljitev/spodbuda/pravna utemeljitev, da je največja korist otroka glavno vodilo, je bila dokumentirana.			
Otrokove posebne potrebe in ranljivosti so bile identificirane v najkrajšem možnem času in otrok je bil napoten na ustrezne organe za pomoč in podporo.			
Po potrebi je bilo opravljeno posvetovanje s specialistom (otroškim psihologom, zdravnikom, drugimi strokovnjaki).			
INFORMACIJE, KI JIH JE TREBA ZBRATI IN DOKUMENTIRATI (na razgovorih)	DA	NE	PRIPOMBE
Osebnosti so bili zbrani in evidentirani (nacionalnost, spol, starost, etnično poreklo, izobrazba, jezik, zdravje, družinska zgodovina, prstni odtisi v skladu z nacionalno zakonodajo in zakonodajo EU).			
Podrobnosti o morebitni družini (vključno z razširjeno družino), ki je navzoča v drugi državi članici, državi izvora ali drugi tretji državi, so bile zbrane in dokumentirane.			
Zabeleženi so bili podatki o zadnjem znanem stiku z družinskimi člani, kontaktni podatki in razlogi za ločitev od družine (če ustreza).			
Povezave, vključno s socialnimi omrežji in povezavami z družbo, je zbral organ za zaščito otroka/socialni delavec.			
Strokovna poročila (zdravstvena poročila, poročila o ranljivosti, policijska poročila itd.) so bila vključena, kot se zahteva.			
Ugotovljeni pomisleki (vključno z zlorabo, travmo, nasiljem, posebnimi potrebami/ranljivostjo, zdravstvenimi težavami itd.) so bili zabeleženi.			
Zabeleženi so bili pomisleki, da je otrok izpostavljen velikemu tveganju trgovine z ljudmi, ali znaki, da je otrok žrtev trgovine z ljudmi.			
Otrok in skrbnik/zastopnik (kadar je primerno) dobita pisno, utemeljeno odločitev o azilu (med drugim z razlago, kako je bila največja korist otroka glavno vodilo), ki se razloži tudi ustno na starosti primeren način in v jeziku, ki ga otrok lahko razume.			

PRILOGA II – Dokumenti o politiki in smernice

Namen te priloge je, da se uporablja kot sklicevanje na ustrezne publikacije in smernice o izvajanju največje koristi otroka za izvajalce azila. Čeprav je bilo storjeno vse, da bi bil pripravljen celovit seznam publikacij in dokumentov politike o tej temi, se spodnji seznam ne sme šteti za izčrpnega.

Orodje urada EASO za identifikacijo oseb s posebnimi potrebami (2016)

Praktični vodnik urada EASO za ocenjevanje starosti (2018)

Praktični vodnik urada EASO za iskanje družine (2016)

FRA, *Skrbništvu nad otroki brez starševske oskrbe – Priročnik za izboljšanje sistemov skrbništva, prilagojenih za posebne potrebe otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi* (2014)

UNHCR in Unicef, *Živi in zdravi: kaj lahko države naredijo za zagotavljanje največjih koristi otrok brez spremstva in ločenih otrok v Evropi* (2014)

Smernice UNHCR za določanje največje koristi otroka (2008)

Terenski priročnik za izvajanje smernic UNHCR za določanje največje koristi otroka (2011)

Priročnik in zbirka orodij medagencijske delovne skupine za otroke brez spremstva in ločene otroke (2017)

UNHCR, *Upoštevanje največje koristi otroka v družini, ki prosi za azil* (2013)

UNHCR/UNICEF/Mednarodni reševalni odbor, *Nadaljnji koraki za okrepitev politik in praks za otroke brez spremstva in ločene otroke v Evropi*, julij 2017

Smernice UNHCR za politike in postopke pri obravnavanju otrok brez spremstva, ki prosijo za azil (1997)

Delovni dokument Unicefa o ocenjevanju starosti

Smernice UNHCR za mednarodno zaščito št. 8: Prošnje za azil otrok na podlagi člena 1(A)2 in 1(F) Konvencije o statusu beguncev iz leta 1951 (2009)

UNICEF, *Pogovorimo se – Razvoj učinkovite komunikacije z otroki žrtvami zlorabe in trgovine z ljudmi*

Sporočilo Evropske komisije, ki obravnava trgovino z ljudmi (2017)

PRILOGA III – Pravni okvir

V tej prilogi so zbrane najpomembnejše določbe o temi največje koristi otroka, predvidene v mednarodnih in evropskih pravnih instrumentih. Vendar pa se vsebina ne sme šteti za izčrpano. Vključuje tudi sklicevanja na instrumente mehkega prava, bistvene za namen praktičnega vodnika. Na koncu vključuje prazen oddelek, ki naj ga izpolnijo uporabniki tega vodnika z ustreznimi določbami in instrumenti, razvitimi na nacionalni ravni ⁽⁹²⁾.

Mednarodna zakonodaja

Predpis		Ustrezen člen
Konvencija ZN o otrokovih pravicah z dne 20. novembra 1989 (KOP)	Družina	Preambula
	Otrok	Člen 1
	Nediskriminacija	Člen 2
	Največja korist otroka	Členi 3(1), 9(3), 18(1) in člen 20
	Registracija, ime, državljanstvo in starševska skrb	Člen 7
	Ohranitev identitete in družinskih odnosov	Člen 8
	Pravica do ohranitve osebnih odnosov in stika	Člen 9
	Obnovitev družinskih povezav	Člen 10 in člen 22(2)
	Spoštovanje otrokovih stališč: pravica do izjave	Člen 12
	Oskrba in nastanitev	Člen 20
	Begunski otroci in iskanje družine	Člen 22
Konvencija ZN o statusu beguncev iz leta 1951 in Protokol o statusu beguncev iz leta 1967	Begunci	Točka B(2) št. 2545, Sklepna listina Konference pooblaščenih predstavnikov o statusu beguncev in oseb brez državljanstva
	Otroci brez spremstva	

Zakonodaja EU

Predpis		Ustrezen člen
Pogodba o Evropski uniji	Otrokove pravice	Člen 3(5)
Listina Evropske unije o temeljnih pravicah	Pravica do azila	Člen 18
	Otrokove pravice	Člen 24
Zakonik o schengenskih mejah (Uredba (ES) št. 562/2006) Uredba (EU) 2016/399 (kodificirano besedilo)	Otroku prijazni postopkovni ukrepi za mladoletnike	Člen 19/20(1)f, Priloga VII, točka 6

⁽⁹²⁾ Sporočilo, *Zaščita otrok pri migracijah*, COM(2017) 211 final: Pri vseh ukrepih ali odločitvah, ki se nanašajo na otroka, je treba oceniti največjo korist otroka in jo upoštevati kot glavno vodilo. Pomembno je, da Evropska unija o tej temi zagotovi nadaljnje smernice, ki bodo temeljile na mednarodnih standardih. Za zanesljivo določitev največje koristi otroka pri opredelitvi najprimernejših trajnih rešitev zanj bi bilo treba uvesti dodatne postopkovne zaščitne ukrepe, saj ta odločitev močno vpliva na otrokovo prihodnost.

Predpis		Ustrezen člen
Direktiva o ponovni združitvi družine (Direktiva 2003/86/ES)	Mladoletnik brez spremstva	Člen 2(f)
	Ponovna združitev družine	Člen 2(d)
	Družinski člani	Člen 4
	Največja korist otroka	Člen 5
	Obnovitev družinskih povezav	Člena 4 in 10
Direktiva o dovoljenju za prebivanje za žrtve trgovine z ljudmi (Direktiva 2004/81/ES)	Mladoletnik brez spremstva	Člen 2(f)
	Največja korist otroka	Člen 10(a)
	Identifikacija otroka brez spremstva	Člen 10(c)
	Iskanje družine	Člen 10(c)
Direktiva o preprečevanju trgovine z ljudmi (Direktiva 2011/36/EU)	Identifikacija otrok žrtev trgovine z ljudmi in ukrepi za zaščito	Uvodna izjava 23
	Otrok	Člen 2(6)
	Ranljivost	Člen 2(2)
	Največja korist otroka	Uvodne izjave 8, 22, 23, člen 13 in člen 16(2)
	Postopkovni zaščitni ukrepi in kazenske preiskave	Člen 15
	Zaščita otrok žrtev trgovine z ljudmi brez spremstva	Člen 16
Kvalifikacijska direktiva (Direktiva 2011/95/EU) (prenovitev)	Mladoletnik	Člen 2(k)
	Družinski člani	Člen 2(j)
	Mladoletnik brez spremstva	Člen 2(l)
	Največja korist otroka in enotnost družine	Uvodna izjava 18
	Največja korist otroka	Uvodne izjave 19, 27, 38, člen 20(5), člen 31(4) do (5)
	Pravica do izjave/pravica do sodelovanja, pravica do obveščenosti	Člena 22 in 31
	Ohranjanje enotnosti družine	Člen 23
	Iskanje družine	Člen 31(5)
Direktiva o azilnih postopkih (Direktiva 2013/32/EU) (prenovitev)	Mladoletnik	Člen 2(l)
	Mladoletnik brez spremstva	Člen 2(m)
	Zastopnik	Člen 2(n) in člen 25
	Največja korist otroka	Uvodna izjava 33, člen 2(n), člen 25(1)(a), člen 25(6)
	Pravica do obveščenosti	Člen 25
	Drugi	Členi 14(1), 24, 25 v celoti

Predpis		Ustrezen člen
Direktiva o pogojih za sprejem (Direktiva 2013/33/EU) (prenovitev)	Mladoletnik	Člen 2(d)
	Mladoletnik brez spremstva	Člen 2(e)
	Družinski člani	Člen 2(c)
	Zastopnik	Člen 2(j)
	Največja korist otroka in enotnost družine	Uvodna izjava 9, člen 12
	Največja korist otroka	Uvodna izjava 22, člen 2(j), člen 11(2), člena 23 in 24
	Ranljive osebe	Člena 21 in 22
	Dokumentacija	Člen 6
	Iskanje družine	Člen 24(3)
Uredba Eurodac (Uredba št. 603/2013) (prenovitev)	Največja korist otroka	Uvodna izjava 35
Dublinska uredba (Uredba (EU) št. 604/2013) (prenovitev)	Mladoletnik	Člen 2(i)
	Mladoletnik brez spremstva	Člen 2(j)
	Družinski člani	Člen 2(g)
	Sorodnik	Člen 2(h)
	Zastopnik	Člen 2(k)
	Največja korist otroka in enotnost družine	Uvodna izjava 16
	Največja korist otroka	Uvodne izjave 13, 24, 35, člen 2(k), člena 6 in 8, člen 20(3)
	Pravica do obveščnosti	Uvodna izjava 4 in Priloga XI k Izvedbeni uredbi (EU) št. 118/2014
	Identifikacija družinskih članov in sorodnikov	Uvodna izjava 35
	Iskanje družine, identifikacija družinskih članov in sorodnikov	Člen 6(4), člen 8
	Izmenjava informacij o otroku	Priloga VII k Izvedbeni uredbi (EU) št. 118/2014
	Izmenjava informacij o družini	Priloga VIII k Izvedbeni uredbi (EU) št. 118/2014
Izvedbena uredba (EU) št. 118/2014	Iskanje družine, identifikacija družinskih članov in sorodnikov	Člen 1(7), Priloga II, SEZNAM A(I), SEZNAM B(I)
	Izmenjava informacij o otroku	Priloga VII
	Izmenjava informacij o družini	Priloga VIII
	Informacije o otrocih brez spremstva po dublinskem postopku	Priloga XI
Sklep Sveta (EU) 2016/1754 z dne 29. septembra 2016 o uvedbi začasnih ukrepov na področju mednarodne zaščite v korist Italije in Grčije	Največja korist otroka	Člen 6, uvodna izjava 33

Instrumenti mehkega prava

Odbor ZN za pravice otroka, [Splošna pripomba št. 6 \(2005\) o ravnanju z otroki brez spremstva in ločenimi otroki zunaj njihovih držav izvora](#), 1. september 2005, CRC/GC/2005/6.

Odbor ZN za pravice otroka, [Splošna pripomba št. 12 \(2009\) o pravici otroka do izjave](#), 1. julij 2009, CRC/C/GC/12.

Odbor ZN za pravice otroka, [Splošna pripomba št. 13 \(2011\) o pravicah otroka, da ni izpostavljen nobeni obliki nasilja](#), 18. april 2011, CRC/C/GC/13.

Odbor ZN za pravice otroka, [Splošna pripomba št. 14 \(2013\) o pravici otroka, da se kot glavno vodilo upošteva njegova največja korist](#), 29. maj 2013, CRC/C/GC/14.

Odbor ZN za pravice otroka, [Splošna pripomba št. 20 \(2016\) o izvajanju pravic otroka v najstniški dobi](#), 6. december 2016, CRC/C/GC/2.

Odbor ZN za zaščito pravic vseh delavcev migrantov in članov njihovih družin (CMW), [Skupna splošna pripomba št. 3 \(2017\) in št. 22 \(2017\) Odbora ZN za pravice otroka o splošnih načelih glede človekovih pravic otrok v okviru mednarodnih migracij](#), 16. november 2017, CMW/C/GC/3-CRC/C/GC/22.

Odbor ZN za zaščito pravic vseh delavcev migrantov in članov njihovih družin (CMW), [Skupna splošna pripomba št. 4 \(2017\) Odbora za zaščito pravic vseh delavcev migrantov in članov njihovih družin in št. 23 \(2017\) Odbora za pravice otroka o obveznostih držav glede človekovih pravic otrok v okviru mednarodnih migracij v državah izvora, državah tranzita, namembnih državah in državah vrnitve](#), 16. november 2017, CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/2.

PRILOGA IV – Bibliografija

Parlamentarna skupščina Sveta Evrope, *Resolution 1468 (2005) on forced marriages and child marriages* (Resolucija 1468 (2005) o prisilnih porokah in otroških porokah), 5. oktober 2005.

EASO, *Guidance on reception conditions for unaccompanied children: operational standards and indicators* (Smernice urada EASO o pogojih za sprejem otrok brez spremstva: operativni standardi in kazalniki), 2018.

Evropska Komisija, *Pravice EU žrtev trgovine z ljudmi*, 2013.

Evropska Komisija, *Vaše pravice v EU*, 2019.

Evropska unija, *Listina Evropske unije o temeljnih pravicah*, 26. oktober 2012, 2012/C 326/02.

Evropska unija, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu, *Poročilo o ukrepih na podlagi strategije EU za odpravo trgovine z ljudmi in opredelitev nadaljnjih konkretnih ukrepov*, 4. december 2017, COM(2017) 728 final.

Evropska unija, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu, *Zaščita otrok pri migracijah*, COM(2017) 211 final.

Evropska unija, Migracije in notranje zadeve, *European Migration Network Glossary* (Glosar Evropske migracijske mreže), šesta različica, marec 2018.

Evropska unija, Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu, *Poročilo o napredku v boju proti trgovini z ljudmi*, 19. maj 2016, COM(2016) 267 final.

Evropska unija, *Sklep Sveta (EU) 2015/1523 z dne 14. septembra 2015 o uvedbi začasnih ukrepov na področju mednarodne zaščite v korist Italije in Grčije*.

Europol, *Situation Report: Trafficking in human beings in the EU* (Poročilo o stanju trgovine z ljudmi v EU), 765175, februar 2016.

Agencija Evropske unije za temeljne pravice, *Child-friendly justice - Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States* (Otrokom prijazno pravosodje: vidiki in izkušnje otrok, ki sodelujejo v sodnih postopkih kot žrtve, pričevalci ali stranke v devetih državah članicah EU), 2017.

Agencija Evropske unije za temeljne pravice, *Mapping minimum age requirements concerning the rights of the child in the EU: Marriage with consent of a public authority and/or public figure* (Pregled zahtev glede najnižje starosti v zvezi s pravicami otroka v EU: Poroka s soglasjem javnega organa in/ali javne osebe), 2017.

Agencija Evropske unije za temeljne pravice, *Fundamental Rights Report* (Poročilo o temeljnih pravicah), 2018.

Program ločeni otroci v Evropi, *Statement of Good Practice* (Izjava o primernih postopkih), marec 2010, četrta revidirana izdaja.

Urad visokega komisarja Združenih narodov za begunce, *Conclusion on Children at Risk no.107* (Sklep o ogroženih otrocih št. 107), A/AC.96/10485, oktober 2007.

Zijlstra, Eliane A., *In the best interest of the child? A study into decision-support tool validating asylum-seeking children's rights from a behavioural scientific perspective* (V največjo korist otroka? Študija o orodju v pomoč odločanju pri vrednotenju pravic otrok pri iskanju azila z vedenjskega znanstvenega vidika), doktorska disertacija, Groningen: Univerza v Groningenu, 2012.

Stik z EU

Osebno

Po vsej Evropski uniji je na stotine informacijskih točk Europe Direct. Naslov najbližje lahko najdete na spletni strani: https://europa.eu/european-union/contact_sl.

Po telefonu ali elektronski pošti

Europe Direct je služba, ki odgovarja na vaša vprašanja o Evropski uniji. Nanjo se lahko obrnete:

- s klicem na brezplačno telefonsko številko: 00 800 6 7 8 9 10 11 (nekateri ponudniki lahko klic zaračunajo),
- s klicem na navadno telefonsko številko: +32 22999696 ali
- po elektronski pošti s spletne strani: https://europa.eu/european-union/contact_sl.

Iskanje informacij o EU

Na spletu

Informacije o Evropski uniji v vseh uradnih jezikih EU so na voljo na spletišču Europa: https://europa.eu/european-union/index_sl.

Publikacije EU

Brezplačne in plačljive publikacije EU lahko prenesete s <http://publications.europa.eu/sl/publications> ali jih tam naročite. Za več izvodov brezplačnih publikacij se obrnite na Europe Direct ali najbližjo informacijsko točko (https://europa.eu/european-union/contact_sl).

Zakonodaja EU in drugi dokumenti

Do pravnih informacij EU, vključno z vso zakonodajo EU od leta 1952 v vseh uradnih jezikovnih različicah, lahko dostopate na spletišču EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>.

Odprti podatki EU

Do podatkovnih zbirk EU lahko dostopate na portalu odprtih podatkov EU (<http://data.europa.eu/euodp/sl>). Podatke lahko brezplačno prenesete in uporabite tudi v komercialne namene.

Urad za publikacije
Evropske unije